

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені В. Н. КАРАЗІНА

КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС

МАТЕРІАЛИ ДО СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Електронний ресурс

Харків – 2024

УДК 343.1
К 85

Рецензенти:

Ю. Шинкарьов – к.ю.н., доцент, завідувач кафедри правового регулювання економіки ХНЕУ ім. С. Кузнеця;

Г. Зубенко – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри конституційного та муніципального права юридичного факультету Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, заступник декана юридичного факультету з наукової роботи.

*Затверджено до розміщення в мережі Інтернет рішенням Науково-методичної ради
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна
(протокол № 9 від 18 червня 2024 року)*

Кримінальний процес : матеріали до семінарських занять [Електронний ресурс] / укладачі : Г. С. Рибалко, О. О. Бондаренко, С. С. Терещук, К. Д. Михайлевська. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2024. – (PDF 55 с.)

Матеріали до семінарських занять містять тематичний план навчальної дисципліни, методичні вказівки до семінарських занять, критерії оцінювання відповідей на семінарських заняттях та список рекомендованої літератури.

Рекомендовано для студентів четвертого курсу першого (бакалаврського) рівня вищої освіти юридичного факультету, які навчаються за спеціальністю 081 Право.

УДК 343.1

© Харківський національний університет
імені В. Н. Каразіна, 2024

© Рибалко Г. С., Бондаренко О. О., Терещук С. С.,
Михайлевська К. Д., уклад., 2024

ЗМІСТ

1. Вступ.....	4
2. Тематичний план навчальної дисципліни.....	8
3. Методичні вказівки до семінарських занять.....	20
4. Розподіл балів, які отримують студенти, та критерії оцінювання.....	49
5. Рекомендована література.....	52

1. ВСТУП

Запропоновані матеріали до семінарських занять з навчальної дисципліни «Кримінальний процес» відображають основні форми, об'єм і напрями роботи студентів юридичного факультету Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна.

Метою викладання навчальної дисципліни «Кримінальний процес» є формування у студентів уявлення про сучасний стан галузі кримінального процесуального права, зміст кримінальної процесуальної діяльності суду, сторін та інших учасників кримінального провадження, виховання в студентів потреби систематично оновлювати свої знання та творчо застосовувати їх у майбутній професійній діяльності.

Основними завданнями вивчення дисципліни є формування таких інтегральних, загальних та спеціальних (фахових, предметних) компетентностей: здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі професійної правничої діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування правових доктрин, принципів і правових інститутів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов (інтегральна); здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (ЗК-2); знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності (ЗК-3); здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово (ЗК-4); здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів) (ЗК-10); здатність застосовувати знання завдань, принципів і доктрин національного права, а також змісту правових інститутів, щонайменше з таких галузей права, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, кримінальне і кримінальне процесуальне право (СК-7); знання і розуміння особливостей реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права (СК-8); здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти (СК-11); здатність до самостійної підготовки проектів актів правозастосування (СК-15); здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення (СК-16).

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми, студенти мають досягти таких результатів навчання:

в межах формування інтегральної компетентності студенти повинні

знати сутність та зміст основних доктринальних понять кримінального процесуального права, його загальних засад та інститутів; норми чинного кримінального процесуального законодавства; особливості процесуального статусу суду (судді), слідчого судді, сторін та інших учасників кримінального провадження; зміст кримінальних процесуальних правовідносин; підстави та процесуальний порядок прийняття процесуальних рішень на різних стадіях кримінального провадження;

вміти давати правове обґрунтування рішень; аналізувати юридичні факти; тлумачити та правильно застосовувати нормативно-правові акти, які регулюють

кримінальну процесуальну діяльність; робити кваліфіковані висновки та надавати консультації; приймати рішення і вчиняти дії у точній відповідності до закону;

володіти процесуальною термінологією та навичками роботи з нормативно-правовими актами; навичками аналізу юридичних фактів та процесуальних норм, що є об'єктом професійної діяльності; навичками вирішення правових проблем та застосування процесуальних норм.

В межах формування компетентності **ЗК-2**

студенти повинні

знати норми чинного кримінального процесуального законодавства, слідчу та судову практику в кримінальних провадженнях;

вміти правильно визначати коло нормативно-правових актів, які підлягають застосуванню; робити кваліфіковані висновки та надавати консультації; приймати рішення і вчиняти дії у точній відповідності до закону;

володіти навичками роботи з нормативними актами; обґрунтування власної точки зору; підготовки юридичних документів; вирішення проблемних питань і колізій.

В межах формування компетентності **ЗК-3**

студенти повинні

знати систему джерел кримінального процесуального права та систему кримінального процесуального законодавства, основні теоретичні і практичні проблеми кримінального процесу;

вміти об'єктивно сприймати та аналізувати тенденції, що мають місце в сучасному кримінальному процесі, а також юридичні ситуації в сфері кримінального провадження, правильно їх кваліфікувати та визначати правові приписи, які належить застосувати;

володіти навичками обґрунтування власної точки зору, прийняття процесуальних рішень, які відповідають вимогам закону.

В межах формування компетентності **ЗК-4**

студенти повинні

знати правопис сучасної української мови; термінологію галузі кримінального процесуального права державною мовою; граматичні структури, що є необхідними для адекватного вираження відповідних понять та правових позицій під час кримінального провадження;

вміти користуватися граматичними зворотами, специфічними для спілкування між різними учасниками кримінального провадження; робити оптимальний набір лексики та граматичних конструкцій під час вираження як усно, так і письмово своєї правової позиції в кримінальному провадженні;

володіти навичками спілкування державною мовою з різними учасниками кримінального провадження; грамотного складання кримінальних процесуальних документів українською мовою.

В межах формування компетентності **ЗК-10**

студенти повинні

знати етичні основи виконання окремих процесуальних дій під час кримінального провадження; етику кримінального процесуального доказування,

а також спілкування між різними учасниками кримінального провадження;

вміти аналізувати положення чинного законодавства, які регламентують етичні основи кримінальної процесуальної діяльності; відстоювати правову позицію в кримінальному провадженні в коректній, тактовній та етичній формі;

володіти навичками тлумачення змісту нормативно-правових актів, що передбачають правила етики в діяльності зокрема суду (судді), слідчого судді, прокурора, слідчого, адвоката під час кримінального провадження; визначення конкретних етичних правил, яких необхідно дотримуватися під час виконання окремих процесуальних дій та прийняття процесуальних рішень.

В межах формування компетентності **СК-7**

студенти повинні

знати сучасні доктринальні підходи до правового регулювання основних інститутів кримінального процесуального права; норми чинного законодавства, які регламентують завдання і принципи кримінального процесу, а також його основні інститути; правила тлумачення закону з метою правильного його застосування; судову практику, у тому числі Рішення Конституційного Суду України, Європейського суду з прав людини, постанови Верховного Суду та Пленуму Верховного Суду;

вміти аналізувати юридичні ситуації, правильно їх кваліфікувати та визначати правові приписи, які належить застосувати, а також обирати правові форми та способи реагування залежно від фактичних обставин; характеризувати зв'язки конституційного, адміністративного, цивільного, кримінального, а також адміністративного процесуального, цивільного процесуального права з кримінальним процесуальним правом;

володіти навичками використання інститутів суміжних галузей права та судової практики під час кримінального провадження, роботи з нормативно-правовими актами, що є їх джерелами; аналізу юридичних фактів та процесуальних норм, що є об'єктом професійної діяльності; вирішення правових проблем та застосування норм різних галузей права під час кримінального провадження.

В межах формування компетентності **СК-8**

студенти повинні

знати правила викладення юридичної кваліфікації кримінальних правопорушень у відповідних процесуальних документах; підстави та процесуальний порядок зміни раніше повідомленої підозри, повідомлення про нову підозру, зміни і доповнення обвинувачення у судовому провадженні; юридичні та фактичні підстави для прийняття процесуальних рішень;

вміти давати правову оцінку юридичним фактам та визначати, які правові норми належить застосувати у даних фактичних обставинах; приймати рішення і вчиняти дії у точній відповідності до кримінального процесуального закону;

володіти навичками складання та мотивування кримінальних процесуальних рішень щодо зміни юридичної кваліфікації кримінальних правопорушень.

В межах формування компетентності **СК-11**

студенти повинні

знати вимоги кримінального процесуального законодавства та відомчих нормативно-правових актів щодо: приводів і підстав початку кримінального провадження; фактичних і юридичних підстав проведення слідчих (розшукових) і негласних слідчих (розшукових) дій; підстав прийняття процесуальних рішень на різних стадіях кримінального провадження;

вміти аналізувати фактичні обставини вчиненого кримінального правопорушення, встановлені під час кримінального провадження, давати їм правову оцінку; визначати фактичні підстави проведення певних процесуальних дій та прийняття відповідних процесуальних рішень;

володіти навичками правильно відображати в матеріалах кримінального провадження фактичні обставини вчиненого кримінального правопорушення; обґрунтовувати необхідність вчинення певних процесуальних дій та прийняття відповідних процесуальних рішень.

В межах формування компетентності **СК-15**

студенти повинні

знати перелік видів процесуальних документів, що складаються під час кримінального провадження, вимоги закону до їх форми та змісту;

вміти правильно визначати конкретний процесуальний документ для оформлення виконаної процесуальної дії чи прийнятого процесуального рішення;

володіти навичками складання і оформлення процесуальних документів відповідно до закону.

В межах формування компетентності **СК-16**

студенти повинні

знати способи тлумачення закону з метою його вірного застосування; вимоги кримінального процесуального закону та відомчих нормативно-правових актів щодо формування і ведення Єдиного реєстру досудових розслідувань; види систематизації матеріалів кримінального провадження; форми закінчення кримінального провадження;

вміти аналізувати зміст окремих кримінальних процесуальних документів та визначати їх роль у кримінальному провадженні; систематизувати матеріали кримінального провадження; визначати вид підсумкового процесуального рішення в кримінальному провадженні

володіти навичками аналітичної роботи з матеріалами кримінального провадження та їх систематизації; обґрунтування та оформлення підсумкового процесуального рішення в кримінальному провадженні.

Студент повинен досягнути таких програмних результатів навчання: визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заздалегідь невідомих умов та обставин (**ПРН 1**); проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел (**ПРН 3**); формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми (**ПРН 4**); давати короткий висновок щодо окремих фактичних обставин (даних) з достатньою обґрунтованістю (**ПРН 5**); оцінювати недоліки і переваги аргументів, аналізуючи відому проблему (**ПРН 6**); застосовувати набуті знання у різних правових ситуаціях, виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки (**ПРН 21**);

готувати проекти необхідних актів застосування права відповідно до правового висновку, зробленого у різних правових ситуаціях (ПРН 22); надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях (ПРН 23).

Заплановані результати навчання:

знає: сутність та зміст основних понять, категорій та інститутів кримінального процесуального права; норми чинного кримінального процесуального законодавства; систему джерел кримінального процесуального права та систему кримінального процесуального законодавства, основні теоретичні і практичні проблеми кримінального процесу; термінологію галузі кримінального процесуального права державною мовою; особливості процесуального статусу суду (судді), слідчого судді, сторін та інших учасників кримінального провадження; зміст кримінальних процесуальних відносин; підстави та процесуальний порядок прийняття процесуальних рішень на різних стадіях кримінального провадження; вимоги до форми та змісту процесуальних документів; слідчу та судову практику в кримінальних провадженнях;

вміє: правильно визначати коло нормативно-правових актів, які підлягають застосуванню; приймати рішення і вчиняти дії у точній відповідності до закону; аналізувати юридичні факти, правильно їх кваліфікувати та визначати правові приписи, які належить застосувати, а також обирати правові форми та способи реагування залежно від фактичних обставин кримінального правопорушення; робити оптимальний набір лексики та граматичних конструкцій під час вираження як усно, так і письмово своєї правової позиції в кримінальному провадженні; правильно складати і оформлювати процесуальні документи; давати правове обґрунтування процесуальних рішень;

володіє навичками: аналізу юридичних фактів та процесуальних норм, що є об'єктом професійної діяльності; вирішення правових проблем та застосування процесуальних норм; роботи з нормативними актами; обґрунтування власної точки зору; спілкування державною мовою з різними учасниками кримінального провадження; грамотного складання кримінальних процесуальних документів українською мовою; вирішення проблемних питань і колізій у кримінальному провадженні.

2. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Розділ 1. ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА

Тема 1. Поняття, завдання і система кримінального процесу

Поняття, сутність і завдання кримінального процесу. Поняття та ознаки стадій кримінального процесу, їх система. Загальна характеристика стадій кримінального процесу. Кримінальні процесуальні функції: поняття та види. Кримінальна процесуальна форма та її значення. Єдність і диференціація кримінальної процесуальної форми. Кримінальні процесуальні гарантії: сутність та система. Історичні форми кримінального процесу.

Тема 2. Кримінальне процесуальне право і кримінальне процесуальне законодавство України

Поняття і система кримінального процесуального права, його предмет і методи. Поняття, структура і види кримінальних процесуальних норм. Загальна характеристика кримінальних процесуальних правовідносин. Джерела кримінального процесуального права. Рішення Конституційного Суду України, Європейського суду з прав людини та постанови Верховного Суду як джерела кримінального процесуального права. Зв'язок кримінального процесуального права з іншими галузями права та суміжними галузями знань. Аналогія в кримінальному процесуальному праві.

Поняття та система кримінального процесуального законодавства України. Роль Конституції України та міжнародних угод, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, в регулюванні кримінального провадження. Структура Кримінального процесуального кодексу України. Дія кримінального процесуального закону у просторі, часі та за колом осіб.

Тема 3. Засади кримінального провадження

Поняття, сутність і система загальних засад кримінального провадження. Класифікація засад кримінального провадження.

Нормативний зміст загальноправових засад кримінального провадження: верховенство права; законність; повага до людської гідності; забезпечення права на свободу та особисту недоторканність; недоторканність житла чи іншого володіння особи; таємниця спілкування; невтручання у приватне життя; недоторканність права власності; доступ до правосуддя та обов'язковість судових рішень.

Нормативний зміст міжгалузевих засад кримінального провадження: рівність перед законом і судом; змагальність сторін та свобода в поданні ними суду своїх доказів і у доведенні перед судом їх переконливості; безпосередність дослідження показань, речей і документів; забезпечення права на оскарження процесуальних рішень, дій чи бездіяльності; диспозитивність; гласність і відкритість судового провадження та його повне фіксування технічними засобами; розумність строків; мова, якою здійснюється кримінальне провадження.

Галузеві засади кримінального провадження та їх нормативний зміст: презумпція невинуватості та забезпечення доведеності вини; свобода від самовикриття та право не свідчити проти близьких родичів та членів сім'ї; заборона двічі притягувати до кримінальної відповідальності за одне і те саме правопорушення; забезпечення права на захист; публічність.

Тема 4. Суб'єкти кримінального провадження

Поняття суб'єктів кримінального провадження та їх класифікація.

Суд у кримінальному процесі, його функції та повноваження. Одноособовий і колегіальний розгляд справи судом. Присяжні в кримінальному провадженні. Слідчий суддя в кримінальному процесі, його

функції та повноваження.

Сторона обвинувачення в кримінальному процесі. Прокурор, його процесуальні функції та повноваження в різних стадіях кримінального провадження. Органи досудового розслідування та їх компетенція. Керівник органу досудового розслідування. Процесуальний статус слідчого та працівника оперативного підрозділу в кримінальному процесі. Керівник органу дізнання. Дізнавач.

Сторона захисту в кримінальному процесі. Підозрюваний, обвинувачений (підсудний), засуджений, виправданий у кримінальному провадженні, їх процесуальні права, обов'язки та відповідальність. Особа, стосовно якої вирішується питання про застосування примусових заходів медичного чи виховного характеру. Законні представники та захисники суб'єктів сторони захисту. Процесуальний порядок залучення захисника до участі в кримінальному провадженні за договором і призначенням. Обов'язкова участь захисника. Відмова від захисника або його заміна.

Потерпілий в кримінальному провадженні. Представник та законний представник потерпілого.

Інші учасники кримінального провадження. Заявник. Цивільний позивач у кримінальному процесі. Представник та законний представник цивільного позивача. Цивільний відповідач та його представник у кримінальному провадженні. Представник юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження. Третя особа, щодо майна якої вирішується питання про арешт. Інша особа, права чи законні інтереси якої обмежуються під час досудового розслідування. Представник персоналу органу пробації. Свідок та його адвокат. Процесуальні права, обов'язки та відповідальність свідка. Особи, які не можуть бути допитані як свідки. Перекладач у кримінальному процесі. Експерт і спеціаліст у кримінальному провадженні: спільні риси та відмінності їх процесуального статусу. Секретар судового засідання та судовий розпорядник. Особа, стосовно якої розглядається питання про видачу в іноземну державу (екстрадицію).

Інститут відводів у кримінальному провадженні. Процесуальний порядок вирішення питання про самовідвід чи відвід окремих суб'єктів кримінального провадження.

Забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному провадженні. Державний захист працівників суду, органів досудового розслідування, прокуратури та членів їх сімей.

Тема 5. Докази і доказування в кримінальному провадженні

Поняття, сутність і значення кримінального процесуального доказування. Елементи кримінального процесуального доказування. Способи збирання доказів у кримінальному провадженні стороною обвинувачення і стороною захисту. Перевірка і оцінка доказів як елементи процесу доказування. Предмет, межі і суб'єкти доказування. Обов'язок доказування в кримінальному процесі. Особливості доказування в окремих стадіях кримінального провадження.

Поняття доказів та їх класифікація. Належність, допустимість, достовірність і достатність доказів. Умови визнання доказів недопустимими. Поняття та види джерел доказів, їх загальна характеристика. Показання свідків і потерпілих, особливості їх оцінки. Показання підозрюваного і обвинуваченого, їх види, особливості оцінки. Показання з чужих слів. Речові докази, строки і порядок їх зберігання. Документи як джерела доказів. Вирішення питання про речові докази і документи. Висновок експерта та його зміст. Особливості оцінки висновку експерта.

Моральні засади доказування в кримінальному провадженні.

Тема 6. Фіксування кримінального провадження. Процесуальні строки і судові витрати

Форми фіксування кримінального провадження. Структура та зміст протоколу, порядок його складання. Додатки до протоколу. Застосування технічних засобів фіксування кримінального провадження.

Журнал судового засідання. Реєстр матеріалів досудового розслідування.

Види процесуальних рішень, їх структура та зміст. Класифікація процесуальних рішень.

Поняття і сутність повідомлення в кримінальному провадженні.

Поняття, значення і види процесуальних строків. Правила обчислення процесуальних строків. Обов'язковість додержання процесуальних строків під час кримінального провадження, наслідки порушення процесуальних строків. Порядок подовження, зупинення і відновлення процесуальних строків.

Процесуальні витрати, їх поняття, види і значення. Зменшення розміру процесуальних витрат або звільнення від їх оплати, відстрочення та розстрочення процесуальних витрат. Розподіл та визначення розміру процесуальних витрат. Витрати, що покладаються на державу. Рішення щодо процесуальних витрат.

Тема 7. Відшкодування (компенсація) шкоди в кримінальному провадженні

Підстави відшкодування шкоди потерпілому, територіальній громаді, державі в кримінальному провадженні. Поняття і значення цивільного позову в кримінальному процесі. Переваги спільного розгляду цивільного позову і матеріалів кримінального провадження. Підстави, умови і процесуальний порядок пред'явлення цивільного позову в кримінальному провадженні. Форма і зміст позовної заяви. Доказування цивільного позову. Забезпечення цивільного позову та можливої конфіскації майна в кримінальному провадженні. Вирішення цивільного позову. Відшкодування (компенсація) шкоди, завданої особі незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органу, що здійснює оперативно-розшукову діяльність, досудове розслідування, прокуратури та суду.

Тема 8. Заходи забезпечення кримінального провадження

Поняття заходів забезпечення кримінального провадження та їх

класифікація. Загальні правила застосування заходів забезпечення кримінального провадження. Види заходів забезпечення кримінального провадження та їх загальна характеристика.

Виклик слідчим, прокурором. Судовий виклик. Порядок здійснення виклику. Повістка про виклик. Привід та порядок його застосування. Підстави і процесуальний порядок накладення грошового стягнення. Підстави, процесуальний порядок та строки тимчасового обмеження у користуванні спеціальним правом. Підстави та процесуальний порядок відсторонення від посади. Тимчасове відсторонення судді від здійснення правосуддя у зв'язку з притягненням до кримінальної відповідальності та продовження строку такого відсторонення. Сутність тимчасового доступу до речей і документів, процесуальний порядок його застосування. Речі і документи, до яких заборонено доступ. Підстави та процесуальний порядок тимчасового вилучення майна. Підстави та процесуальний порядок арешту майна.

Поняття, мета і підстави застосування запобіжних заходів. Види запобіжних заходів. Обставини, що враховуються при обранні запобіжного заходу.

Особисте зобов'язання. Особиста порука. Домашній арешт. Застава, визначення її розміру та порядок внесення. Підстави і процедура звернення застави у доход держави. Застосування електронних засобів контролю. Тримання під вартою як запобіжний захід. Підстави та процесуальний порядок обрання запобіжного заходу у виді тримання особи під вартою. Строки тримання під вартою і порядок їх продовження. Загальні обов'язки судді щодо захисту прав людини під час застосування запобіжних заходів. Підстави і процесуальний порядок зміни і скасування запобіжних заходів.

Підстави та процесуальний порядок затримання особи без ухвали слідчого судді, суду. Строки затримання. Сутність затримання з метою приводу.

Розділ 2. ОСОБЛИВА ЧАСТИНА

Тема 9. Загальні положення досудового розслідування

Поняття і завдання стадії досудового розслідування. Суб'єкти, уповноважені провадити досудове розслідування. Форми досудового розслідування кримінальних проступків та злочинів.

Поняття і значення загальних положень досудового розслідування. Початок досудового розслідування. Єдиний реєстр досудових розслідувань.

Поняття підслідності та її види. Об'єднання і виділення матеріалів досудового розслідування. Строки досудового розслідування, підстави і процесуальний порядок їх продовження. Взаємодія слідчого з оперативними підрозділами під час досудового розслідування. Доручення слідчого працівникам оперативних підрозділів. Процесуальний порядок та строки розгляду клопотань під час досудового розслідування. Розслідування кримінальних правопорушень слідчою групою. Повідомлення на досудовому розслідуванні. Ознайомлення з матеріалами досудового розслідування до його

завершення. Недопустимість розголошення відомостей досудового розслідування.

Тема 10. Слідчі (розшукові) дії

Поняття та види слідчих (розшукових) дій. Класифікація слідчих (розшукових) дій. Вимоги до проведення та оформлення слідчих (розшукових) дій.

Допит, його види, процесуальний порядок проведення та оформлення. Допит свідка, потерпілого під час досудового розслідування в судовому засіданні. Особливості допиту малолітньої або неповнолітньої особи. Проведення допиту в режимі відеоконференції. Пред'явлення для впізнання та його види. Підстави та процесуальний порядок пред'явлення для впізнання. Проведення пред'явлення для впізнання в режимі відеоконференції. Обшук та його види. Підстави і процесуальний порядок проведення обшуку. Особливості проведення окремих видів обшуку. Огляд і його види. Процесуальний порядок проведення окремих видів огляду. Особливості проведення огляду трупа. Мета і процесуальний порядок проведення слідчого експерименту. Освідування і його види. Процесуальний порядок проведення окремих видів освідування. Підстави і процесуальний порядок проведення експертизи. Отримання зразків для експертизи.

Тема 11. Негласні слідчі (розшукові) дії

Поняття негласних слідчих (розшукових) дій та їх види. Загальні положення про негласні слідчі (розшукові) дії. Підстави проведення негласних слідчих (розшукових) дій. Процесуальний порядок розгляду слідчим суддею клопотання про дозвіл на проведення негласної слідчої (розшукової) дії. Вимоги до постанови слідчого, прокурора про проведення негласних слідчих (розшукових) дій). Проведення негласної слідчої (розшукової) дії до постановлення ухвали слідчого судді. Вимоги до ухвали слідчого судді про дозвіл на проведення негласної слідчої (розшукової) дії, строк її дії. Порядок фіксації ходу і результатів негласних слідчих (розшукових) дій. Повідомлення осіб, щодо яких проводилися негласні слідчі (розшукові) дії. Заходи щодо захисту інформації, отриманої в результаті проведення негласних слідчих (розшукових) дій, а також інформації, яка не використовується у кримінальному провадженні. Використання результатів негласних слідчих (розшукових) дій.

Загальні положення про втручання у приватне спілкування. Підстави та процесуальний порядок здійснення аудіо-, відеоконтролю особи. Підстави та процесуальний порядок накладення арешту на кореспонденцію, її огляду та виїмки. Зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж. Зняття інформації з електронних інформаційних систем. Фіксація та збереження інформації, отриманої з телекомунікаційних мереж за допомогою технічних засобів та в результаті зняття відомостей з електронних інформаційних систем. Дослідження інформації, отриманої при застосуванні технічних засобів.

Інші види негласних слідчих (розшукових) дій. Обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи. Установлення

місцезнаходження радіоелектронного засобу. Спостереження за особою, річчю або місцем. Моніторинг банківських рахунків. Аудіо-, відеоконтроль місця. Контроль за вчиненням злочину. Виконання спеціального завдання з розкриття злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації. Негласне отримання зразків, необхідних для порівняльного дослідження. Використання конфіденційного співробітництва.

Засоби, що використовуються під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій.

Тема 12. Повідомлення про підозру

Поняття та процесуальне значення повідомлення про підозру. Випадки повідомлення про підозру. Зміст письмового повідомлення про підозру. Процесуальний порядок вручення письмового повідомлення про підозру. Зміна повідомлення про підозру. Особливості повідомлення про підозру окремій категорії осіб.

Тема 13. Зупинення і закінчення досудового розслідування

Поняття зупинення досудового розслідування. Підстави зупинення досудового розслідування. Умови та процесуальний порядок зупинення досудового розслідування за окремими підставами. Оголошення розшуку підозрюваного. Підстави і процесуальний порядок відновлення досудового розслідування.

Загальні положення закінчення досудового розслідування. Форми закінчення досудового розслідування. Закриття кримінального провадження: підстави та процесуальний порядок.

Підстави та процесуальний порядок звільнення особи від кримінальної відповідальності. Вимоги до клопотання прокурора про звільнення особи від кримінальної відповідальності. Процесуальний порядок розгляду питання про звільнення особи від кримінальної відповідальності.

Звернення до суду з обвинувальним актом, клопотанням про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру. Відкриття матеріалів кримінального провадження іншій стороні. Ознайомлення з матеріалами кримінального провадження. Вимоги до форми та змісту обвинувального акта. Реєстр матеріалів досудового розслідування. Клопотання про застосування примусових заходів медичного чи виховного характеру та його зміст. Вручення копій обвинувального акта, клопотання про застосування примусових заходів медичного чи виховного характеру та реєстру матеріалів досудового розслідування. Систематизація і технічне оформлення матеріалів кримінального провадження.

Особливості досудового розслідування кримінальних проступків.

Тема 14. Оскарження рішень, дій чи бездіяльності під час досудового розслідування

Поняття та значення інституту оскарження рішень, дій чи бездіяльності службових осіб під час досудового розслідування. Рішення, дії чи бездіяльність

слідчого або прокурора, які можуть бути оскаржені під час досудового розслідування, та право на оскарження. Строк подання скарги на рішення, дії чи бездіяльність слідчого чи прокурора, її повернення або відмова у відкритті провадження. Правові наслідки подання скарги на рішення, дії чи бездіяльність слідчого чи прокурора під час досудового розслідування. Порядок розгляду скарг на рішення, дії чи бездіяльність слідчого чи прокурора під час досудового розслідування. Рішення слідчого судді за результатами розгляду скарг на рішення, дії чи бездіяльність слідчого чи прокурора під час досудового розслідування. Оскарження недотримання розумних строків.

Оскарження ухвал слідчого судді під час досудового розслідування. Ухвали слідчого судді, які підлягають оскарженню під час досудового розслідування. Порядок оскарження ухвал слідчого судді.

Оскарження слідчим рішень, дій чи бездіяльності прокурора. Рішення, дії чи бездіяльність прокурора, які можуть оскаржуватися слідчим. Порядок оскарження рішень, дій чи бездіяльності прокурора. Порядок вирішення скарги на рішення, дії чи бездіяльність прокурора та види рішень за результатами розгляду такої скарги.

Тема 15. Судове провадження в суді першої інстанції

Поняття і значення підсудності в кримінальному процесі. Види підсудності. Підстави та процесуальний порядок направлення кримінального провадження з одного суду до іншого. Єдина судова інформаційно-телекомунікаційна система.

Поняття, сутність і завдання стадії підготовчого провадження. Порядок і строки проведення підготовчого судового засідання. Питання, які вирішуються в підготовчому судовому засіданні. Судові рішення, які приймаються в стадії підготовчого провадження. Призначення судового розгляду. Дії судді, пов'язані з підготовкою до судового розгляду. Ознайомлення учасників судового розгляду з матеріалами кримінального провадження.

Сутність і значення стадії судового розгляду. Структура судового розгляду. Загальні положення судового розгляду. Межі судового розгляду. Процесуальний порядок зміни обвинувачення в суді.

Підготовчі дії в стадії судового розгляду. Визначення обсягу доказів, що підлягають дослідженню, та порядку їх дослідження. Дослідження доказів судом. Розгляд судом клопотань учасників судового провадження. Судові доручення про проведення слідчих (розшукових) дій органами досудового розслідування. Закінчення з'ясування обставин та перевірки їх доказами.

Порядок судових дебатів. Промови і репліки сторін. Останнє слово обвинуваченого. Видалення суду до нарадчої кімнати для ухвалення рішення. Таємниця наради суддів.

Види судових рішень. Законність, обґрунтованість і вмотивованість судового рішення. Порядок ухвалення судових рішень, їх форма. Ухвалення судового рішення і окрема думка судді.

Поняття і значення вироку. Питання, що вирішуються судом при ухваленні вироку. Види вироків та їх зміст. Підстави звільнення обвинуваченого з-під

варті в залі суду. Заходи піклування про неповнолітніх, непрацездатних і збереження майна обвинуваченого.

Порядок винесення ухвал у судовому засіданні. Види ухвал та їх зміст.

Проголошення судового рішення. Роз'яснення судового рішення. Вручення копії судового рішення. виправлення описок і очевидних помилок у судовому рішенні.

Журнал судового засідання. Технічна фіксація перебігу судового засідання.

Особливі порядки провадження в суді першої інстанції. Спрощене провадження щодо кримінальних проступків. Спеціальне судове провадження. Порядок провадження в суді присяжних. Роз'яснення права на суд присяжних. Виклик присяжних. Права і обов'язки присяжного. Відбір присяжних у суді. Приведення присяжних до присяги. Недопустимість незаконного впливу на присяжного. Усунення присяжного. Порядок наради і голосування в суді присяжних.

Тема 16. Судові провадження з перегляду судових рішень

Види судових проваджень з перегляду судових рішень у кримінальному процесі.

Сутність і завдання провадження в суді апеляційної інстанції. Судові рішення, які можуть бути оскаржені в апеляційному порядку. Право на апеляційне оскарження. Особливості апеляційного оскарження окремих судових рішень. Порядок і строки апеляційного оскарження. Вимоги до апеляційної скарги.

Межі перегляду рішень суду першої інстанції судом апеляційної інстанції. Порядок апеляційного розгляду. Повноваження суду апеляційної інстанції за наслідками розгляду апеляційної скарги. Зміна вироку або ухвали судом апеляційної інстанції. Підстави для скасування або зміни судового рішення судом апеляційної інстанції. Підстави для призначення нового розгляду в суді першої інстанції. Особливості нового розгляду судом першої інстанції. Закриття кримінального провадження судом апеляційної інстанції.

Зміст ухвали суду апеляційної інстанції. Вирок, ухвала про застосування примусових заходів медичного чи виховного характеру суду апеляційної інстанції. Недопустимість погіршення правового становища обвинуваченого. Повернення матеріалів кримінального провадження. Порядок перевірки ухвал слідчого судді в апеляційному порядку.

Сутність і завдання провадження в касаційному порядку. Судові рішення, які можуть бути оскаржені в касаційному порядку. Право на касаційне оскарження. Порядок і строки касаційного оскарження. Вимоги до касаційної скарги.

Межі перегляду судових рішень судом касаційної інстанції. Порядок касаційного розгляду. Підстави для передачі кримінального провадження на розгляд палати, об'єднаної або Великої Палати Верховного Суду. Письмове касаційне провадження. Повноваження суду касаційної інстанції за наслідками розгляду касаційної скарги. Недопустимість погіршення правового становища

виправданого та засудженого. Підстави для скасування або зміни судового рішення судом касаційної інстанції. Новий розгляд справи після скасування судового рішення судом касаційної інстанції. Закриття кримінального провадження судом касаційної інстанції.

Форма і зміст постанови суду касаційної інстанції. Постановлення ухвал судом касаційної інстанції. Повернення матеріалів кримінального провадження.

Підстави для здійснення кримінального провадження за нововиявленими чи виключними обставинами. Характеристика нововиявлених чи виключних обставин. Право подати заяву про перегляд судового рішення за нововиявленими чи виключними обставинами. Строк звернення про перегляд судового рішення за нововиявленими чи виключними обставинами. Вимоги до заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими чи виключними обставинами. Порядок подання заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими чи виключними обставинами. Відкриття кримінального провадження за нововиявленими чи виключними обставинами. Відмова від заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими чи виключними обставинами та її наслідки. Порядок перегляду судового рішення за нововиявленими чи виключними обставинами. Судове рішення за наслідками кримінального провадження за нововиявленими чи виключними обставинами.

Тема 17. Виконання судових рішень

Сутність і завдання стадії виконання судових рішень. Набрання судовим рішенням законної сили. Наслідки набрання законної сили судовим рішенням. Порядок виконання судових рішень у кримінальному провадженні. Звернення судового рішення до виконання. Відстрочка виконання вироку. Питання, які вирішуються судом під час виконання вироків. Питання, які вирішуються судом після виконання вироку. Порядок вирішення судом питань, пов'язаних із виконанням вироку. Зарахування у строк відбування покарання часу перебування засудженого в лікувальній установі.

Тема 18. Особливі порядки кримінального провадження

Види особливих проваджень у кримінальному процесі.

Особливості спеціального досудового розслідування кримінальних правопорушень. Загальні положення спеціального досудового розслідування. Клопотання слідчого, прокурора про здійснення спеціального досудового розслідування. Розгляд клопотання про здійснення спеціального досудового розслідування. Вирішення питання про здійснення спеціального досудового розслідування. Порядок вручення процесуальних документів підозрюваному при здійсненні спеціального досудового розслідування.

Кримінальне провадження на підставі угод. Види угод, їх ініціювання та умови укладання. Зміст угоди про примирення. Зміст угоди про визнання винуватості. Наслідки укладення та затвердження угоди. Загальний порядок судового провадження на підставі угоди. Вирок на підставі угоди. Наслідки невиконання угоди.

Кримінальне провадження у формі приватного обвинувачення. Початок кримінального провадження у формі приватного обвинувачення. Відшкодування шкоди потерпілому у кримінальному провадженні у формі приватного обвинувачення.

Кримінальне провадження щодо окремої категорії осіб. Особи, щодо яких здійснюється особливий порядок кримінального провадження. Особливості повідомлення про підозру окремої категорії осіб, притягнення їх до кримінальної відповідальності, затримання і обрання щодо них запобіжного заходу.

Кримінальне провадження щодо неповнолітніх. Обставини, що підлягають встановленню в кримінальному провадженні щодо неповнолітніх. Порядок кримінального провадження щодо неповнолітніх. Коло осіб, що беруть участь у кримінальному провадженні щодо неповнолітніх. Особливості проведення процесуальних дій та застосування заходів забезпечення кримінального провадження щодо неповнолітніх підозрюваних, обвинувачених. Порядок застосування до неповнолітнього обвинуваченого примусових заходів виховного характеру.

Застосування примусових заходів виховного характеру до неповнолітніх, які не досягли віку кримінальної відповідальності. Підстави для застосування примусових заходів виховного характеру. Особливості досудового розслідування та судового розгляду в кримінальному провадженні щодо застосування примусових заходів виховного характеру. Ухвали суду в кримінальному провадженні щодо застосування примусових заходів виховного характеру. Дострокове звільнення від примусового заходу виховного характеру.

Кримінальне провадження щодо застосування примусових заходів медичного характеру. Підстави для здійснення кримінального провадження щодо застосування примусових заходів медичного характеру. Обставини, що підлягають встановленню під час досудового розслідування у кримінальному провадженні щодо застосування примусових заходів медичного характеру. Особливості досудового розслідування та судового розгляду в кримінальному провадженні щодо застосування примусових заходів медичного характеру та щодо обмежено осудних осіб. Ухвала суду в кримінальному провадженні щодо застосування примусових заходів медичного характеру. Продовження, зміна або припинення застосування примусових заходів медичного характеру. Відновлення кримінального провадження. Оскарження ухвали суду.

Кримінальне провадження, яке містить відомості, що становлять державну таємницю. Охорона державної таємниці під час кримінального провадження. Особливості проведення експертизи у кримінальному провадженні, яке містить державну таємницю.

Кримінальне провадження на території дипломатичних представництв, консульських установ України, на повітряному, морському чи річковому судні, що перебуває за межами України під прапором або з розпізнавальним знаком України, якщо це судно приписано до порту, розташованого в Україні. Службові особи, уповноважені на вчинення процесуальних дій. Місце проведення досудового розслідування кримінальних правопорушень, вчинених на території дипломатичних представництв, консульських установ, суден України.

Відновлення втрачених матеріалів кримінального провадження.

Кримінальне провадження щодо діяння, кримінальна протиправність якого була встановлена законом, що втратив чинність.

Особливий режим досудового розслідування, судового розгляду в умовах воєнного стану.

Тема 19. Міжнародне співробітництво під час кримінального провадження

Загальні засади міжнародного співробітництва у кримінальному процесі. Обсяг міжнародного співробітництва під час кримінального провадження. Законодавство, що регулює міжнародне співробітництво під час кримінального провадження. Надання та отримання міжнародної правової допомоги чи іншого міжнародного співробітництва без договору. Центральний орган України у сфері міжнародного співробітництва під час кримінального провадження. Порядок передавання запитуючій стороні інформації, що містить державну таємницю. Виконання процесуальних дій дипломатичними представництвами або консульськими установами. Запит про міжнародне співробітництво. Зберігання та передавання речових доказів і документів. Доказова сила офіційних документів.

Міжнародна правова допомога при проведенні процесуальних дій. Запит про міжнародну правову допомогу. Зміст та форма запиту про міжнародну правову допомогу. Наслідки виконання запиту в іноземній державі. Розгляд запиту іноземного компетентного органу про міжнародну правову допомогу та повідомлення про його результати. Відмова у виконанні запиту про міжнародну правову допомогу. Порядок виконання запиту (доручення) про міжнародну правову допомогу на території України. Відкладення надання міжнародної правової допомоги. Завершення процедури надання міжнародної правової допомоги. Процесуальні дії, які можуть бути проведені в порядку надання міжнародної правової допомоги. Процесуальні дії, які потребують спеціального дозволу. Присутність представників компетентних органів запитуючої держави при проведенні процесуальних дій. Вручення документів. Тимчасова передача. Виклик особи, яка перебуває за межами України. Допит за запитом компетентного органу іноземної держави шляхом проведення відео- або телефонної конференції. Розшук, арешт і конфіскація майна. Контрольована поставка. Прикордонне переслідування. Створення і діяльність спільних слідчих груп.

Видача осіб, які вчинили кримінальне правопорушення (екстрадиція). Направлення запиту про видачу особи (екстрадицію). Центральний орган України щодо видачі особи (екстрадиції). Порядок підготовки документів та направлення запитів. Межі кримінальної відповідальності виданої особи. Зарахування строку тримання виданої особи під вартою. Інформування про результати кримінального провадження щодо виданої особи. Тимчасова видача. Особливості тримання під вартою. Права особи, видача якої запитується. Особливості затримання особи, яка вчинила кримінальне правопорушення за межами України. Тимчасовий арешт. Застосування запобіжного заходу у виді тримання під вартою для забезпечення видачі особи (екстрадиційний арешт).

Застосування запобіжного заходу, не пов'язаного із триманням під вартою, для забезпечення видачі особи на запит іноземної держави. Припинення тимчасового арешту або запобіжного заходу. Проведення екстрадиційної перевірки. Спрощений порядок видачі осіб з України. Відмова у видачі особи (екстрадиції). Рішення за запитом про видачу особи (екстрадицію). Порядок оскарження рішення про видачу особи (екстрадицію). Відстрочка передачі. Фактична передача особи. Витрати, пов'язані з вирішенням питання про видачу особи іноземній державі.

Кримінальне провадження у порядку перейняття. Порядок і умови перейняття кримінального провадження від іноземних держав. Неможливість перейняття кримінального провадження. Тримання особи під вартою до отримання запиту про перейняття кримінального провадження. Порядок кримінального провадження, що перейняте від іншої держави. Порядок і умови передання кримінального провадження компетентному органу іншої держави. Зміст та форма клопотання про передання кримінального провадження іншій державі. Наслідки передання кримінального провадження компетентному органу іншої держави.

Визнання та виконання вироків судів іноземних держав та передача засуджених осіб. Підстави і порядок виконання вироків судів іноземних держав на території України. Розгляд судом України питання про виконання вироку суду іноземної держави. Виконання вироку суду іноземної держави. Підстави розгляду питання про передачу засуджених осіб. Умови передачі засуджених осіб і їх прийняття для відбування покарання. Порядок і строки вирішення питання про передачу осіб, засуджених судами України, для відбування покарання в іноземних державах. Повідомлення про зміну або скасування вироку суду України щодо громадянина іноземної держави. Порядок розгляду запиту (клопотання) про передачу громадянина України, засудженого судом іноземної держави, для відбування покарання в Україні. Розгляд судом питання про приведення вироку суду іноземної держави у відповідність із законодавством України. Організація виконання покарання щодо переданої засудженої особи. Повідомлення про зміну або скасування вироку суду іншої держави. Витрати, пов'язані з передачею засудженої особи. Визнання та виконання вироків міжнародних судових установ.

Особливості співробітництва з Міжнародним кримінальним судом.

3. МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

3.1. Загальні методичні вказівки

Семінарське заняття – вид навчального заняття, на якому викладач організує дискусію з попередньо визначених проблем (як правило, в межах плану заняття). На кожному семінарському занятті викладач оцінює підготовлені студентами виступи, активність в дискусії, вміння формулювати та відстоювати свою позицію та ін.

Рекомендується певний порядок підготовки до семінарського заняття: ознайомитися з питаннями, які заплановано розглянути на даному занятті; звернутися до конспекту лекцій, вказівок лектора щодо особливостей вивчення теми; опрацювати основні положення кримінального законодавства, які стосуються теми, рекомендовану для вивчення літературу, законспектувати окремі положення, що стосуються питань теми; засвоїти поняття, які є основними (опорними) для цієї теми; продумати кожне питання, яке виноситься на обговорення, план відповіді.

3.2. Теми семінарських занять Для студентів денної форми навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Поняття, завдання і система кримінального процесу	4
2.	Кримінальне процесуальне право і кримінальне процесуальне законодавство України	4
3.	Засади кримінального провадження	4
4.	Суб'єкти кримінального провадження	4
5.	Докази і доказування в кримінальному провадженні	4
6.	Фіксування кримінального провадження. Процесуальні строки і судові витрати	4
7.	Відшкодування (компенсація) шкоди в кримінальному провадженні	4
8.	Заходи забезпечення кримінального провадження	4
9.	Загальні положення досудового розслідування	2
10.	Слідчі (розшукові) дії	2
11.	Негласні слідчі (розшукові) дії	2
12.	Повідомлення про підозру	1
13.	Зупинення і закінчення досудового розслідування	2
14.	Оскарження рішень, дій чи бездіяльності під час досудового розслідування	1
15.	Судове провадження в суді першої інстанції	2
16.	Судові провадження з перегляду судових рішень	2
17.	Виконання судових рішень	2
18.	Особливі порядки кримінального провадження	2
19.	Міжнародне співробітництво під час кримінального провадження	2
Разом		52

Для студентів заочної форми навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Поняття, завдання і система кримінального процесу	1
2.	Засади кримінального провадження	1
3.	Суб'єкти кримінального провадження	1
4.	Докази і доказування в кримінальному провадженні	1
5.	Загальні положення досудового розслідування	1
6.	Слідчі (розшукові) дії	1
7.	Судове провадження в суді першої інстанції	1
8.	Судові провадження з перегляду судових рішень	1
Разом		8

3.3. Методичні вказівки до тем семінарських занять

Тема 1. Поняття, завдання і система кримінального процесу

Навчальна мета заняття: засвоїти фундаментальні категорії кримінально-процесуальної теорії: «кримінальний процес», «стадія кримінального процесу», «кримінальна процесуальна функція», «кримінальна процесуальна форма», «кримінальні процесуальні гарантії»; сформулювати завдання кримінального процесу, усвідомити систему кримінального процесу та критерії, які відрізняють одну його стадію від іншої.

Час проведення:

денна форма навчання– 4 години

заочна форма навчання– 1 година

Навчальні питання

1. Поняття та сутність кримінального процесу.
2. Завдання кримінального процесу.
3. Поняття стадії кримінального процесу. Система кримінального процесу України.
4. Кримінальні процесуальні функції: поняття та види.
5. Кримінальна процесуальна форма та її значення. Проблема єдності та диференціації кримінальної процесуальної форми.

Методичні вказівки

Засвоєння змісту поставлених питань з даної теми дає можливість сформулювати чітку уяву відносно суті, завдань і основних напрямків кримінального судочинства, в рамках якого проводиться дізнання, досудове слідство і судовий розгляд матеріалів кримінальних проваджень. Відповідно до запропонованого плану проведення семінарського заняття при підготовці до нього необхідно звернути увагу на наступне.

Безпосередньо термін “кримінальний процес” застосовується у чотирьох значеннях: а) галузь права; б) правова наука; в) навчальна дисципліна; г) діяльність органів і посадових осіб. У зв'язку із цим необхідно знати визначення, яке розкриває суть загального поняття “кримінальний процес”, відносно до кожного з цих значень, вміти розкрити зв'язок наукових розробок у сфері кримінального процесу з розвитком кримінального процесуального законодавства, практикою його застосування, а також зі змістом навчальної дисципліни.

Таким чином зміст терміну “кримінальний процес” у власному сенсі слова повинен містити два елементи: 1) урегульовану нормами кримінального процесуального права діяльність органів досудового слідства, прокуратури та суду з розслідування, розгляду та вирішення кримінальних проваджень (зміст кримінального процесу); 2) правовідносини, які виникають у процесі цієї діяльності між різними суб'єктами (форма кримінального процесу).

Під час підготовки першого питання необхідно показати співвідношення

поняття “кримінальний процес” – “кримінальне судочинство”; “кримінальний процес” – “правосуддя”. Усвідомити, що сутність кримінального процесу полягає у діяльності компетентних органів з розслідування, розгляду і вирішення кримінальних проваджень, а звідси необхідно визначити завдання, які вирішуються під час цієї діяльності. Для цього слід ознайомитись із ст. 2 КПК України (завдання кримінального провадження) і розкрити зміст кожного положення, яке містить ця норма. Необхідно також звернути увагу на співвідношення кримінальної процесуальної діяльності, яку виконують органи внутрішніх справ, з їх адміністративною та оперативно-розшуковою діяльністю.

Кримінальна процесуальна діяльність представляє собою систему дій компетентних органів і посадових осіб, а також послідовно прийнятих ними рішень під час розслідування, розгляду і вирішення кримінальних проваджень. Кримінальне провадження до його кінцевого розгляду по суті проходить ряд послідовних етапів, які у кримінальному судочинстві мають назву стадії кримінального процесу. Таких стадій у кримінальному процесі України вісім, але важливо звернути увагу на те, що під час провадження кожне кримінальне провадження необов’язково повинно “пройти” через усі стадії. Вивчення лише переліку стадій дає загальне схематичне уявлення відносно системи кримінального процесу. Тому рівень вивчення другого питання теми забезпечується засвоєнням: а) визначення поняття “стадія кримінального процесу”; б) відмінних ознак, завдяки яким можна розмежувати між собою стадії кримінального процесу.

Кримінальна процесуальна діяльність здійснюється у визначеному законом порядку. Такий порядок провадження має назву “кримінальна процесуальна форма”. Показником засвоєння цього питання теми є знання: а) визначення поняття “кримінальна процесуальна форма”; б) значення процесуальної форми для забезпечення законності під час кримінального провадження; в) проблеми єдності та диференціації процесуальної форми.

Тема 2. Кримінальне процесуальне право і кримінальне процесуальне законодавство України

Навчальна мета заняття: визначити місце кримінального процесуального права в системі права України, засвоїти його структуру, джерела, предмет і методи регулювання; усвідомити поняття і структуру кримінально-процесуальних правовідносин. Засвоїти систему кримінального процесуального законодавства; знати правила чинності кримінального процесуального закону у просторі, часі та за колом осіб.

Час проведення:

денна форма навчання– 4 години

Навчальні питання

1. Поняття та система кримінального процесуального права.
2. Предмет і методи кримінального процесуального регулювання.
3. Джерела кримінального процесуального права.

4. Система кримінального процесуального законодавства.
5. Дія кримінального процесуального закону в просторі, часі та за колом осіб.

Методичні вказівки

Кримінальний процес являє собою урегульовану нормами кримінального процесуального права діяльність органів досудового слідства, прокурора і суду по розслідуванню, розгляду і вирішенню кримінальних проваджень. З цього можна зробити висновок, що порядок розгляду заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення, провадження досудового слідства і судового розгляду кримінальних проваджень, здійснення прокурорського нагляду і судового контролю у сфері кримінального судочинства регулюється виключно нормами кримінального процесуального права України, яке є писаним, кодифікованим і виступає у вигляді законів, прийнятих Верховною Радою України. Для чіткого засвоєння визначення поняття “кримінальне процесуальне право” необхідно пам’ятати, що галузь права – це сукупність (система) нормативних актів, які регулюють певні суспільні відносини. Під час підготовки відповіді на перше питання необхідно визначити внутрішню систему кримінального процесуального права за схемою: кримінальна процесуальна норма – кримінальний процесуальний інститут – кримінальне процесуальне право. Крім того, з’ясувати співвідношення понять “кримінальний процес” – “кримінальне процесуальне право”.

Окрім кримінально-процесуальної діяльності компетентних органів і посадових осіб, визначення поняття “кримінальний процес” містить правовідносини, які виникають у процесі здійснення цієї діяльності між різними суб’єктами. Тобто, проведення будь-якої процесуальної дії або прийняття рішення органами досудового слідства, прокуратури, суду або іншим суб’єктом кримінального процесу є підставою для виникнення кримінально-процесуальних відносин або є їх результатом. Засвоєння питання припускає уміння визначити поняття “кримінальні процесуальні правовідносини” і склад кримінально-процесуальних правовідносин. Користуючись лекційним матеріалом, підручниками і КПК під час підготовки до семінарського заняття рекомендовано привести приклади конкретних кримінально-процесуальних правовідносин і розкрити їх зміст.

Норми кримінального процесуального права містяться у нормативних актах. Тому усі процесуальні дії, які необхідно виконати з тим, щоб кримінальне провадження була розслідувана, розглянута і вирішена законно і обґрунтовано, необхідно проводити у відповідності до вимог кримінального процесуального кодексу України – головного джерела кримінального процесуального права (див. ст. 1 КПК України). Слід мати на увазі, що КПК не охоплює усі відносини, які виникають у процесі кримінально-процесуальної діяльності. Практична діяльність органів досудового слідства, прокуратури і суду пов’язана із реалізацією задач кримінального судочинства. Але вивчення основних понять та інститутів кримінального процесуального права не можна звести лише до ознайомлення з нормами КПК. Окремі приписи, які регулюють кримінально-

процесуальну діяльність, містяться у міжнародних правових актах, Конституції України, Законах України (наприклад, “Про судоустрій та статус суддів України”, “Про прокуратуру”, “Про національну поліцію”, “Про оперативно-розшукову діяльність” і т.п.)

Тема 3. Засади кримінального провадження

Навчальна мета заняття: з’ясувати сутність і значення засад кримінального процесу; засвоїти їх визначення та систему; охарактеризувати зміст кожної засади. З’ясувати сутність і значення засад кримінального провадження; засвоїти їх визначення та систему; охарактеризувати зміст кожної засади.

Час проведення:

денна форма навчання– 4 години

заочна форма навчання– 1 година

Навчальні питання

1. Поняття, сутність та значення засад кримінального процесу.
2. Система засад кримінального процесу.
3. Нормативний зміст окремих засад кримінального провадження.

Методичні вказівки

Наука кримінального процесуального права до цього часу не має єдиного погляду на визначення поняття “засади кримінального процесу”. Безумовно, такі обставини утворюють додаткові труднощі для вивчення першого питання. Тому, з метою чіткого засвоєння поняття і сутності загальних засад кримінального провадження, необхідно виділити критерії, які дають можливість віднести те чи інше положення до засад кримінального провадження. Головні з цих положень полягають у тому що: а) загальні засади кримінального провадження – це викладені у Конституції України, КПК та інших правових актах кримінальні процесуальні норми загального характеру, які відображають суттєві риси і особливості кримінального провадження України; б) засади діють на усіх або деяких стадіях кримінального провадження; в) допущене порушення хоча б однієї засади тягне за собою наслідки у вигляді скасування прийнятих у провадженні рішень.

Засади кримінального провадження закріплено у главі 2 КПК України.

Характеризуючи зміст конкретної загальної засади необхідно звернути увагу на те, яким чином він пов’язаний і взаємодіє з іншими загальними засадами кримінального провадження у рамках системи, яку вони утворюють. При підготовці до питання слід також враховувати те, що окремі положення Конституції України поки що не визнані загальними засадами кримінального провадження, однак, мають певні ознаки останніх. Вивчаючи право кожного на судовий захист своїх прав в будь-яких правових відносинах, що традиційно не зазначене як загальна засада, слід звернутися до ознак загальних засад і самостійно вирішити дану проблемну ситуацію.

Необхідно показати значення загальних засад кримінального провадження: а) в регулюванні суспільних взаємовідносин, які виникають у процесі кримінальній процесуальній діяльності; б) у правозастосовчій діяльності органів досудового слідства, прокурора і суду.

Тема 4. Суб'єкти кримінального провадження

Навчальна мета заняття: вивчити поняття суб'єктів кримінального провадження та їх класифікацію; з'ясувати повноваження державних органів і посадових осіб, які здійснюють кримінальне провадження; вміти застосовувати норми кримінального процесуального права, які визначають статус суб'єктів кримінального процесу.

Час проведення:

денна форма навчання – 4 години

заочна форма навчання – 1 година

Навчальні питання

1. Поняття та класифікація суб'єктів кримінального провадження.
2. Суд, суддя, присяжні, слідчий суддя у кримінальному процесі.
3. Сторона обвинувачення в кримінальному провадженні.
4. Сторона захисту в кримінальному процесі.
5. Потерпілий, його представник та законний представник у кримінальному провадженні.
6. Підстави та процесуальний порядок відводів окремих учасників кримінального провадження.

Методичні вказівки

Діяльність по розгляду заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення, розслідуванню та вирішенню кримінальних проваджень здійснюють різні суб'єкти кримінального провадження, які між собою вступають у кримінальні процесуальні відносини. Процесуальне становище, права та обов'язки кожного, хто бере участь у кримінальному провадженні, суттєво відрізняються. Так, перші - державні органи та посадові особи – ведуть процес, другі – громадяни та юридичні особи – захищають у справі свій або представлений інтерес, треті – здійснюють допоміжну функцію у кримінальному судочинстві. Така різниця в діяльності суб'єктів і є підставою для їх класифікації. Показником засвоєння питання теми являється знання визначення “суб'єкти кримінальної процесуальної діяльності”, а також вміння їх класифікувати.

Державні органи і посадові особи, що ведуть процес – це основні суб'єкти, оскільки без них неможлива кримінальна процесуальна діяльність. До них віднесені суд (суддя), прокурор, слідчий, начальник слідчого підрозділу, оперативні підрозділи.

Обговорюючи питання на семінарському занятті необхідно дати характеристику кожному суб'єкту. Рекомендується дотримуватися наступного порядку:

а) дати пояснення відповідного терміну (“суд”, “прокурор” і таке інше), користуючись вимогами ст. 3 КПК України;

б) розповісти про порядок призначення (звільнення, обрання) відповідної посадової особи на посаду для чого слід ознайомитись з нормами законів “Про судоустрій і статус суддів”, “Про прокуратуру”, із Положенням про організацію діяльності органів досудового розслідування Міністерства внутрішніх справ України (наказ МВС України №686 від 09.08.2012 р.);

в) дати перелік обставин, які виключають участь того чи іншого суб’єкту у конкретному кримінальному провадженні (§ 6 глави 3 КПК України), а також у якому порядку здійснюється відвід;

г) дати характеристику повноважень кожного суб’єкту, посилаючись на відповідні статті КПК.

До кримінальної процесуальної діяльності залучаються громадяни та юридичні особи, які мають свій особистий інтерес у кримінальному провадженні, або представляють інтереси інших зацікавлених у справі осіб (тобто, сторони провадження). Згідно із 3 КПК України до цієї категорії належать підозрюваний, обвинувачений захисник, потерпілий, цивільний позивач, цивільний відповідач, представники потерпілого, цивільного позивача, цивільного відповідача. При обговоренні питання щодо цих суб’єктів кримінального судочинства слід дати характеристику таким учасником процесу як підозрюваний, обвинувачений, захисник, потерпілий і його представник.

Насамперед, необхідно визначити кого кримінальний процесуальний закон визнає обвинуваченим (ст. 42 КПК), підозрюваним (ст. 42 КПК), захисником (ст. 45 КПК), потерпілим (ст. 55 КПК). Крім того, дати характеристику їх процесуальних прав і обов’язків, назвати кримінально-процесуальну функцію, яку той чи інший учасник здійснює.

Під час вивчення питання слід звернути увагу на те, що громадяни набувають кримінальний процесуальний статус підозрюваного, потерпілого, цивільного позивача, цивільного відповідача та їх представників після складання відповідного процесуального документу слідчим, прокурором, судом (письмове повідомлення про підозру та ін.). Особа набуває статус підозрюваного після повідомлення про підозру.

При підготовці відповіді до питання слід також звернути увагу на правове становище цивільного позивача, цивільного відповідача та їх представників у кримінальному процесі. Передусім необхідно з’ясувати умови спільного розгляду кримінального провадження і цивільного позову. Не кожний цивільний позов може розглядатися разом із кримінальною справою. Тому обговорюючи друге питання, необхідно чітко визначити за яких обставин цивільний позов може бути розглянутий у кримінальному процесі. Слід також звернути увагу, що ці умови витікають зі змісту глави 9 КПК України.

Участь у кримінальному процесі цивільного позивача і цивільного відповідача обумовлена можливістю сумісного розгляду кримінального провадження і цивільного позову. Процесуальне положення цивільного позивача, цивільного відповідача, їх представників викладені у ст.ст. 61-63 КПК України. Під час підготовки питання необхідно використати ті рекомендації, які

були надані у попередній темі відносно учасників кримінального процесу. Крім того, слід визначити процесуальний статус цивільного позивача з потерпілим і процесуальний статус цивільного відповідача з обвинуваченим.

Щодо інших суб'єктів кримінального процесу, слід охарактеризувати існуючі в теорії думки стосовно поділу таких суб'єктів на додаткові групи, а також їх характеристики. Слід навести характеристику та значення свідка, експерта, понятих, перекладача, спеціаліста в кримінальному процесі. Важливо також звернути увагу на тих осіб, які взагалі не мають жодних прав та обов'язків під час їх участі, а саме: статисти, секретар судового засідання тощо.

Особливу увагу слід приділити участі представників громадськості, служби у справах неповнолітніх під час судового розгляду кримінальних проваджень про кримінальні правопорушення, вчинені неповнолітніми, визначити їх завдання в кримінальному процесі.

Важливим при з'ясуванні правового статусу всіх суб'єктів кримінального процесу є вирішення проблемних питань, які виникають у практичній діяльності, а також стосуються прогалін в законодавстві. Викладач на семінарському занятті повинен використовувати евристичний підхід, ставлячи проблемні задачі та формулюючи такі проблемні ситуації.

Тема 5. Докази і доказування в кримінальному провадженні

Навчальна мета заняття: засвоїти поняття доказів та їх класифікацію, охарактеризувати процесуальні джерела доказів, елементи процесу доказування, предмет і межі доказування в кримінальному провадженні; визначити коло суб'єктів доказування.

Час проведення:

денна форма навчання– 4 години

заочна форма навчання– 1 година

Навчальні питання

1. Поняття доказів у кримінальному провадженні та їх властивості.
2. Класифікація доказів та її практичне значення.
3. Джерела доказів у кримінальному провадженні: види та процесуальна характеристика.
4. Поняття і зміст процесу доказування в кримінальному провадженні.
5. Предмет і межі кримінального процесуального доказування.
6. Суб'єкти доказування в кримінальному процесі.

Методичні вказівки

Готуючись до відповіді необхідно звернути увагу на те, що доказами у кримінальному провадженні є фактичні дані, отримані у передбаченому КПК порядку, на підставі яких слідчий, прокурор, слідчий суддя і суд встановлюють наявність чи відсутність фактів та обставин, що мають значення для кримінального провадження та підлягають доказуванню.

Важливим є усвідомити відмінність понять „факти” та „фактичні дані”.

Адже факти – це події, явища дійсності, які не можна „приєднати до провадження”, а фактичні дані – це відомості про ці явища та події. І при доказуванні в кримінальному провадженні слідчий, прокурор і судді оперують відомостями про ці події та явища, а не самими фактами.

Крім того, важливим є з'ясувати не тільки види доказів, а й підстави для їх класифікації. Традиційно докази поділяють в залежності від їх відношення до обставини, яка підлягає доказуванню, стосовно до підозри та обвинувачення у вчиненні злочину, за джерелом отримання відомостей про факти, а також в залежності від природи джерела. Важливим є також усвідомити правила користування непрямими доказами.

З метою успішного засвоєння першого питання необхідно вивчити вимоги ст. 84 КПК України, де закріплені поняття доказів, перелік їх джерел.

Слід дати визначення поняття «джерело доказів», а також відмінність від поняття «спосіб доказування» або «докази». Джерела доказів в кримінальному процесі.

Джерела доказів передбачені в частині 2 статті 84 КПК України. До них відносяться показання, речові докази, документи, висновки експертів.

Відповідаючи на дане питання необхідно не тільки перелічити всі джерела доказів, а й дати їх визначення та коротку характеристику.

Вивчаючи питання теми необхідно зважати на те, що КПК не розкриває змісту поняття “кримінальне процесуальне доказування”. Визначення цього поняття дає наука кримінального процесу. Тому для засвоєння матеріалу по цьому питанню необхідно ознайомитись із відповідними розділами підручників, а також рекомендованими літературними джерелами після чого сформулювати визначення поняття «доказування». Слід звернути увагу на те, що таке визначення повинно містити вказівки на: 1) урегульовану нормами КПК України діяльність; 2) суб'єктів кримінального процесу, що здійснюють процесуальну діяльність; 3) елементи процесу доказування.

Суб'єктами доказування є суд, суддя, прокурор, слідчий. Готуючись до другого питання слід приділити увагу такому поняттю, як «обов'язок доказування». Саме на суб'єктів доказування законом покладений цей обов'язок згідно зі статтею 92 КПК України. За статтею 17 КПК сторона обвинувачення доведетьь винуватість особи поза розумним сумнівом.

Необхідно також усвідомлювати, що ці положення поширюється також на захисника підозрюваного і підозрюваного, їх законних представників, на потерпілого, цивільного позивача, цивільного відповідача та їх представників. Вони теж є суб'єктами доказування, але на відміну від суду, судді, прокурор, слідчого і начальника слідчого відділу мають право, а не зобов'язані брати участь у доказуванні, тобто в збиранні, перевірці й оцінці доказів.

Тема 6. Фіксування кримінального провадження. Процесуальні строки і судові витрати

Навчальна мета заняття: засвоїти форми фіксування кримінального провадження, поняття та види кримінальних процесуальних строків, правила їх

обчислення; усвідомити поняття і види процесуальних витрат та порядок їх стягнення.

Час проведення:

денна форма навчання – 4 години

Навчальні питання

1. Форми фіксування кримінального провадження. Порядок застосування технічних засобів фіксування кримінального провадження.

2. Вимоги закону до форми і змісту протоколу про виконання певної процесуальної дії. Додатки до протоколу.

3. Поняття та види кримінальних процесуальних рішень. Вимоги закону до форми і змісту процесуальних рішень.

4. Процесуальні строки в кримінальному провадженні: поняття, класифікація, правила обчислення.

5. Поняття та види процесуальних витрат у кримінальному провадженні.

Методичні вказівки

Необхідно повторити ст. 2 КПК України, яка закріплює завдання кримінального судочинства. Обговорюючи це питання слід показати як процесуальні строки сприяють охороні прав і законних інтересів громадян та юридичних осіб, що приймають участь у кримінальному судочинстві, а також швидкому і ефективному розслідуванню кримінальних проваджень.

Процесуальні строки встановлені у багатьох статтях КПК України. Слід звернути увагу на те, що характер вимог щодо строків різний. В одних випадках кримінальна процесуальна норма передбачає виконання конкретної процесуальної дії у визначений строк (наприклад, вимоги ст.186 КПК України); в інших – шляхом встановлення строку обмежується здійснення тієї чи іншої процесуальної дії (наприклад, Ст. 426 КПК – строки касаційного оскарження). Така відмінність може послужити підставою поділу процесуальних строків на кілька груп в залежності від:

а) одиниці обчислювання; б) тривалості; в) характеру припису.

Класифікацію строків необхідно супроводжувати прикладами з КПК України.

Для засвоєння першого питання необхідно вивчити вимоги ст. 115 КПК, у якій детально викладені правила обчислення строків у кримінальному процесі. При обговоренні питання звернути увагу на: 1) одиниці обчислення строків; 2) способи визначення початкового моменту перебігу строку; 3) порядок визначення закінчення строку; 4) порядок поновлення пропущеного строку з поважних причин (ст. 117 КПК України).

Під час судочинства у кримінальних провадженнях органи досудового слідства і суди витрачають кошти, збираючи і досліджуючи докази. Незалежно від того, яким із перелічених органів були допущені витрати, вони завжди визнаються процесуальними витратами. При підготовці до другого питання необхідно ознайомитись з вимогами глави 8 КПК України. Показником засвоєння питання являється знання: 1) видів витрат, що відносяться до

процесуальних; 2) порядку відшкодування процесуальних витрат.

Тема 7. Відшкодування (компенсація) шкоди в кримінальному провадженні

Навчальна мета заняття: засвоїти поняття шкоди, завданої кримінальним правопорушенням, порядок відшкодування такої шкоди, поняття і значення цивільного позову у кримінальному провадженні, порядок відшкодування (компенсація) шкоди, завданої незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органу, що здійснює оперативно-розшукову діяльність, досудове розслідування, прокуратури та суду.

Час проведення:

денна форма навчання – 4 години

Навчальні питання

1. Способи відшкодування (компенсації) шкоди, заподіяної кримінальним правопорушенням потерпілому, територіальній громаді, державі, в кримінальному провадженні.
2. Підстави, умови і процесуальний порядок пред'явлення цивільного позову в кримінальному провадженні.
3. Переваги спільного розгляду цивільного позову і матеріалів кримінального провадження.
4. Забезпечення цивільного позову та можливої конфіскації майна в кримінальному провадженні.
5. Вирішення цивільного позову.
6. Відшкодування (компенсація) шкоди, завданої особі незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органу, що здійснює оперативно-розшукову діяльність, досудове розслідування, прокуратури та суду.

Методичні вказівки

Необхідно з'ясувати поняття шкоди, завданої кримінальним правопорушенням, порядок відшкодування (компенсація) шкоди потерпілому. Встановити осіб, які будуть відшкодовувати шкоду потерпілому.

Особа, якій кримінальним правопорушенням або іншим суспільно-небезпечним діянням завдано майнової та/або моральної шкоди, має право пред'явити цивільний позов. Слід визначити поняття і значення цивільного позову у кримінальному провадженні. Переваги спільного розгляду цивільного позову і матеріалів кримінального провадження. Форму і зміст позовної заяви. Підстави і порядок пред'явлення цивільного позову. Доказування цивільного позову. Особливості досудового провадження, в якому заявлено цивільний позов. Процесуальні засоби забезпечення відшкодування, завданої кримінальним правопорушенням, шкоди та можливої конфіскації майна. Вирішення цивільного позову.

Слід встановити порядок відшкодування (компенсація) шкоди, завданої незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органу, що здійснює

оперативно-розшукову діяльність, досудове розслідування, прокуратури та суду.

Тема 8. Заходи забезпечення кримінального провадження

Навчальна мета заняття: усвідомити поняття і класифікацію заходів забезпечення кримінального провадження; охарактеризувати підстави, умови і порядок їх застосування. Усвідомити порядок обрання, зміни і скасування запобіжних заходів.

Час проведення:

денна форма навчання – 4 години

Навчальні питання

1. Поняття, види і класифікація заходів забезпечення кримінального провадження.
2. Мета та загальні правила застосування заходів забезпечення кримінального провадження.
3. Підстави застосування заходів забезпечення кримінального провадження.
4. Запобіжні заходи в системі заходів забезпечення кримінального провадження: види, мета і підстави застосування.
5. Процесуальний порядок обрання, зміни та скасування окремих запобіжних заходів.

Методичні вказівки

Здійснення кримінальної процесуальної діяльності часто пов'язане з застосуванням державними органами, що ведуть процес, примусу відносно громадян, що залучені до кримінального судочинства. У ряді випадків учасники процесу та інші суб'єкти заважають розслідуванню і вирішенню кримінальних проваджень, не виконують процесуальні обов'язки, або своїми діями порушують порядок кримінального провадження.

Для забезпечення розслідування закон передбачає систему заходів забезпечення кримінального провадження. Заходи забезпечення кримінального провадження за своїм характером не однакові, їх застосування переслідує різну мету. В залежності від таких обставин є підстави для класифікації заходів забезпечення кримінального провадження. Підготовка відповіді на перше запитання вимагає вивчення відповідних розділів підручника, а також Розділу 2 КПК України.

При обговорення змісту конкретних заходів забезпечення кримінального провадження рекомендується дотримуватись такої послідовності:

- а) підстави і мета застосування;
- б) суб'єкти, що мають право застосувати заходи забезпечення кримінального провадження;
- в) особи, відносно яких може застосовуватись конкретний захід забезпечення кримінального провадження;
- г) порядок процесуального оформлення застосування заходу забезпечення

кримінального провадження.

Зміст запобіжних заходів, що являються складовою частиною заходів забезпечення кримінального провадження, відноситься до обговорення третього питання заняття.

Під час заняття необхідно показати їх співвідношення крім того, слід пам'ятати, що запобіжні заходи, як правило, застосовуються до підозрюваного і обвинуваченого. Саме цим відрізняються заходи забезпечення кримінального провадження, які застосовуються не тільки відносно підозрюваного та обвинуваченого, але і потерпілого, цивільного позивача, свідка. Обираючи запобіжний захід. Окрім підстав, що вказані у ст.177 КПК, необхідно врахувати обставини, перелічені у ст. 178 КПК України.

Процесуальний порядок обрання запобіжних заходів відображений у ст.ст. 184-187 КПК. На занятті слід звернути увагу на зміст і форму клопотання про застосування запобіжних заходів, а також перелікувати вимоги, що пред'являються до увідної, описової і резолютивної частин такого клопотання.

Під час кримінального провадження обраний запобіжний захід підозрюваному (обвинуваченому), в залежності від обставин кримінального провадження, може бути скасований або змінений. З метою засвоєння процесуального порядку зміни або скасування запобіжного заходу необхідно вивчити ст.ст. 193-195, 197, 200-206 КПК України.

Підготовку до надання відповіді слід розпочати з вивчення 177 КПК України. Важливо звернути увагу на те, що “підстави” застосування запобіжних заходів і “мета” застосування – відрізняються за змістом категорії.

Під час заняття необхідно показати їх співвідношення крім того, слід пам'ятати, що запобіжні заходи, як правило, застосовуються до підозрюваного і обвинуваченого. Саме цим відрізняються заходи забезпечення кримінального провадження, які застосовуються не тільки відносно підозрюваного та обвинуваченого, але і потерпілого, цивільного позивача, свідка. Обираючи запобіжний захід. Окрім підстав, що вказані у ст.177 КПК, необхідно врахувати обставини, перелічені у ст. 178 КПК України.

Тема 9. Загальні положення досудового розслідування

Навчальна мета заняття: визначити сутність дізнання та досудового слідства як складових частин стадії досудового розслідування, їх співвідношення. Перевірити, поглибити та закріпити знання щодо основних положень досудового слідства при розслідуванні кримінальних правопорушень.

Час проведення:

денна форма навчання– 2 години

заочна форма навчання– 1 година

Навчальні питання

1. Поняття стадії досудового розслідування. Форми досудового розслідування.

2. Початок досудового розслідування.

3. Поняття підслідності. Види підслідності.
4. Об'єднання і виділення матеріалів досудового розслідування.
5. Строки досудового розслідування. Продовження строків досудового розслідування.
6. Підстави та процесуальний порядок зупинення досудового розслідування.
7. Розгляд клопотань під час досудового розслідування.
8. Недопустимість розголошення відомостей досудового розслідування.

Методичні вказівки

Важливо засвоїти співвідношення між змістом визначень “дізнання”, “досудове слідство”, “досудове розслідування”.

Загальні положення досудового розслідування можна розглянути як встановлені законом і обумовлені засадами кримінального провадження правила, що виражають характерні особливості досудового розслідування, як самостійної стадії процесу, і визначають найбільш суттєві вимоги, що пред'являються до порядку провадження слідчих (розшукових) дій та прийняття рішень.

Загальні положення досудового розслідування містять правові положення, що забезпечують єдиний і обов'язковий по всіх кримінальних провадженнях процесуальний порядок розслідування. Основні положення досудового розслідування викладені у главі 19 КПК України (ст. ст. 214-222 КПК). На занятті обговорюються ті, що назвав викладач.

Тема 10. Слідчі (розшукові) дії

Навчальна мета заняття: вивчити поняття, класифікацію та види слідчих (розшукових) дій; засвоїти підстави та процесуальний порядок провадження окремих слідчих (розшукових) дій, оформлення їх результатів.

Час проведення:

денна форма навчання – 2 години
заочна форма навчання – 1 година

Навчальні питання:

1. Поняття, види та система слідчих (розшукових) дій.
2. Класифікація слідчих (розшукових) дій.
2. Вимоги до проведення слідчих (розшукових) дій.
4. Процесуальний порядок проведення окремих слідчих (розшукових) дій.

Методичні вказівки

Під час досудового розслідування слідчий виконує ряд процесуальних дій, але не всі вони можуть бути визначені поняттям “слідчі (розшукові) дії”. У теорії кримінального процесу слідчими називають лише ті процесуальні дії, які, на відміну від інших (наприклад, обрання запобіжного заходу, роз'яснення учасникам прав, та інше), направлені на виявлення, фіксацію і перевірку

фактичних даних, що мають доказове значення у кримінальному провадженні. Вивчаючи тему “Докази” ми підкреслили, що слідчі (розшукові) дії являються головним та найбільш поширеним засобом збирання доказів, за допомогою яких встановлюються усі обставини скоєного злочину (ч. 93 КПК України). Вищеназвані обставини важливо враховувати даючи визначення поняття і сутності слідчих (розшукових) дій.

КПК України передбачає вичерпний перелік слідчих (розшукових) дій. Необхідно уважно вивчити вимоги глав 20, 21 КПК України.

У кожному кримінальному провадженні проведення усіх, передбачених законом, слідчих (розшукових) дій не обов’язкове. В залежності від конкретних обставин слідчий самостійно вирішує питання про проведення тої чи іншої слідчої (розшукової) дії, а також у якій послідовності їх провести.

Вивчення переліку усіх слідчих (розшукових) дій дає можливість правильно їх класифікувати. Класифікацію слідчих (розшукових) дій можна здійснити в залежності від тієї мети, яку необхідно досягти під час провадження тієї чи іншої слідчої (розшукової) дії (перевірка, уточнення або одержання інформації).

Засвоєння другого питання передбачає вміння дати процесуальну характеристику слідчим (розшуковим) діям. Пропонується додержувати такої послідовності:

- а) підстави для провадження (юридичні і фактичні);
- б) мета провадження слідчої (розшукової) дії;
- в) учасники слідчої (розшукової) дії;
- г) порядок провадження;
- д) процесуальне оформлення результатів проведеної слідчої (розшукової) дії.

До проблеми обговорення цього питання проблеми тактики та психології слідчих (розшукових) дій не входять, тому що ці питання вивчаються криміналістикою та судовою психологією.

Тема 11. Негласні слідчі (розшукові) дії

Навчальна мета заняття: вивчити поняття, класифікацію та види негласних слідчих (розшукових) дій; засвоїти підстави та процесуальний порядок провадження негласних слідчих (розшукових) дій, оформлення їх результатів.

Час проведення:

денна форма навчання – 2 години

Навчальні питання

1. Поняття, види та система негласних слідчих (розшукових) дій.
2. Загальні положення про негласні слідчі (розшукові) дії.
3. Гарантії забезпечення прав та законних інтересів осіб, щодо яких проводяться негласні слідчі (розшукових) дії.
4. Вимоги до клопотання про дозвіл на проведення негласних слідчих (розшукових) дій.

5. Негласні слідчі (розшукові) дії, поєднані із втручанням у приватне спілкування.
6. Інші види негласних слідчих (розшукових) дій.

Методичні вказівки

Негласні слідчі (розшукові) дії - це слідчі (розшукові) дії, відомості про факт та проведення яких не підлягає розголошенню. Слід з'ясувати поняття, підстави їх проведення. Визначити види негласних слідчих (розшукових) дій. Вивчити порядок фіксація ходу і результатів проведення негласних слідчих (розшукових) дій. Усвідомити використання результатів негласних слідчих (розшукових) дій у доказуванні та в інших цілях. Необхідно також вивчити загальні положення про втручання у приватне спілкування.

Тема 12. Повідомлення про підозру

Навчальна мета заняття: з'ясувати сутність, підстави та процесуальний порядок повідомлення про підозру, зміни та доповнення підозри, особливий порядок повідомлення про підозру окремим категоріям осіб.

Час проведення:

денна форма навчання– 1 година

Навчальні питання

1. Поняття та сутність повідомлення про підозру.
2. Підстави та процесуальний порядок повідомлення про підозру.
3. Зміст письмового повідомлення про підозру.
4. Процесуальний порядок зміни і доповнення повідомлення про підозру.

Методичні вказівки

Повідомлення про підозру пов'язане з суттєвими обмеженнями прав людини, а також можливістю застосування до особи заходів забезпечення кримінального провадження, тому воно здійснюється на підставах і в порядку встановлених законом.

Підстави для повідомлення про підозру передбачені у ст. 276 КПК України. Для вивчення змісту даної норми слід пам'ятати, що “наявність достатніх доказів для підозри особи у вчиненні кримінального правопорушення” – це поняття оціночне. Встановити у законі, яка кількість доказів і яких саме необхідна для повідомлення особі про підозру, неможливо. Тому у кожному кримінальному провадженні питання про достатність доказів для достовірного висновку про винуватість особи слід вирішувати виходячи з конкретних обставин. Важливо підкреслити, що процесуальне рішення про повідомлення про підозру слідчий, прокурор повинен приймати лише у тому разі, коли повністю впевнений у обґрунтованості такої підозри.

Щоб розкрити зміст другої частини питання про значення повідомлення про підозру, необхідно знати які процесуальні наслідки тягне за собою прийняття цього рішення слідчим.

У ст.ст. 276-278 КПК України регламентовано процесуальний порядок повідомлення про підозру. Необхідно звернути увагу на те, хто з суб'єктів кримінальної процесуальної діяльності уповноважені повідомляти про підозру, коли саме можна прийняти таке рішення, які вимоги до змісту і форми постанови, у які терміни необхідно повідомляти про підозру і яка процедура цієї процесуальної дії.

Норми КПК України передбачають загальний порядок повідомлення про підозру. Необхідно звернути увагу на те, що чинним законодавством України встановлено особливий порядок повідомлення про підозру окремих категорій осіб.

Після ознайомлення підозрюваного з письмовим повідомленням про підозру, слідчий зобов'язаний вручити йому примірник цього рішення, роз'яснити процесуальні права.

Після пред'явлення підозри слідство продовжується. В результаті одержання нових доказів може виникнути необхідність змінити або доповнити підозру. Процесуальний порядок змінення об доповнення підозри спеціально регламентується законом (ст. 279 КПК України) і має за мету охороняти права підозрюваного.

Тема 13. Зупинення і закінчення досудового розслідування

Навчальна мета заняття: визначити сутність інституту зупинення досудового розслідування, усвідомити підстави, умови і процесуальний порядок зупинення досудового розслідування та його відновлення, засвоїти форми закінчення досудового розслідування; охарактеризувати процесуальний порядок закінчення досудового розслідування за кожною з форм, усвідомити відмінність закінчення досудового розслідування від його зупинення.

Час проведення:

денна форма навчання – 2 години

Навчальні питання

1. Зупинення досудового розслідування.
2. Форми закінчення досудового розслідування.
3. Закриття кримінального провадження: підстави та процесуальний порядок.
4. Підстави та процесуальний порядок звільнення особи від кримінальної відповідальності.
5. Звернення до суду з обвинувальним актом, клопотанням про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру.
6. Відкриття матеріалів кримінального провадження іншій стороні.
7. Ознайомлення з матеріалами кримінального провадження.
8. Вимоги до форми та змісту обвинувального акта.
9. Реєстр матеріалів досудового розслідування.
10. Клопотання про застосування примусових заходів медичного чи виховного характеру та його зміст.

11. Вручення копій обвинувального акта, клопотання про застосування примусових заходів медичного чи виховного характеру та реєстру матеріалів досудового розслідування.

12. Систематизація і технічне оформлення матеріалів кримінального провадження.

13. Особливості досудового розслідування кримінальних проступків.

Методичні вказівки

Під час досудового розслідування часом виникають такі обставини, що заважають продовженню розслідування і його закінченню. В таких випадках у кримінально-процесуальній діяльності настає перерва, яка продовжується доти поки такі обставини не будуть усунені. Важливо звернути увагу, що перерву у досудовому розслідуванні можна лише за тих обставин, що вказані у ст. 280 КПК України і тільки у разі встановлення таких обставин. В останніх випадках (тяжке захворювання потерпілого, провадження ревізій, експертиз та ін.) досудове розслідування продовжується. Якщо закінчується строк досудового розслідування то порушується клопотання про його продовження.

Необхідно розкрити сутність інституту зупинення досудового розслідування, відобразити процесуальні наслідки, що наступають у разі прийняття рішення про зупинення провадження, дати характеристику підстав для прийняття такого рішення (ст. 280 КПК), а також умови, які необхідно дотримувати при зупиненні досудового розслідування по кожній підставі (ст.ст. 280-281 КПК).

На занятті слід звернути увагу на процесуальний порядок зупинення (ст. 280 КПК) і поновлення (ст. 282 КПК) досудового розслідування, крім того вказати випадки, коли зупинене кримінальне провадження може бути закрито.

Закінчення досудового розслідування – це підсумковий результат у кримінальному провадженні. На цьому етапі слідчий остаточно систематизує всі матеріали кримінального провадження, аналізує і дає оцінку зібраних доказів у їх сукупності і, в залежності від конкретних обставин справи, приймає одне з остаточних рішень, передбачених ст. 283 КПК України. На занятті слід дати перелік форм закінчення досудового розслідування і вказати обставини в залежності від яких слідчий обирає сам ту чи іншу форму закінчення.

Закриття кримінального провадження, як форма закінчення досудового розслідування, передбачає вирішення провадження по суті без направлення його до суду. Така форма закінчення провадження може бути за наявності підстав, що вказані у ст. 284 КПК України. Під час обговорення цього питання слід дати характеристику всім, передбаченим у законі, підставам, а також дати класифікацію їх в залежності від тих правових наслідків для особи, відносно якої приймається рішення про закриття кримінального провадження.

Процесуальний порядок закриття кримінальних проваджень передбачений ст. 284 КПК України. На занятті необхідно дати перелік вимог, що пред'являються до постанови про закриття справи, також назвати умови, яких необхідно дотримуватись при закритті кримінального провадження. Важливо дати характеристику умов, при яких можна оскаржити рішення про закриття

кримінального провадження справи.

Коли під час досудового розслідування будуть встановлені всі обставини, що мають значення для правильного вирішення кримінальної провадження (ст. 91 КПК), відсутні підстави для його закриття (ст. 284 КПК), кримінальне провадження необхідно надіслати у суд для розгляду по суті. У такому разі досудове розслідування закінчується складанням обвинувального акту. Готуючись до відповіді на це питання важливо засвоїти, які процесуальні дії слідчий повинен виконати обов'язково до складання обвинувального акту, а також вимоги, що пред'являє закон до цього процесуального рішення.

Після складання обвинувального акту він направляється прокуророві.

Тема 14. Оскарження рішень, дій чи бездіяльності під час досудового розслідування

Навчальна мета заняття: визначити сутність оскарження рішень, дій чи бездіяльності під час досудового розслідування.

Час проведення:

денна форма навчання– 1 година

Навчальні питання

1. Види рішень, дій чи бездіяльності слідчого або прокурора, які можуть бути оскаржені під час досудового розслідування.
2. Суб'єкти, строки та процесуальний порядок оскарження.
3. Порядок розгляду скарг на рішення, дії чи бездіяльність слідчого чи прокурора та рішення слідчого судді за результатами розгляду скарг.
4. Ухвали слідчого судді, які підлягають оскарженню під час досудового розслідування. Порядок оскарження ухвал слідчого судді.
5. Строки та процесуальний порядок оскарження слідчим рішень, дій чи бездіяльності прокурора. Порядок вирішення скарги.

Методичні вказівки

Поняття та значення інституту оскарження рішень, дій чи бездіяльності під час досудового розслідування. Право на оскарження. Рішення, дії чи бездіяльність слідчого або прокурора, які можуть бути оскаржені під час досудового розслідування. Строк подання скарги на рішення, дії чи бездіяльність слідчого чи прокурора, її повернення або відмова у відкритті провадження. Правові наслідки подання скарги на рішення, дії чи бездіяльність слідчого чи прокурора під час досудового розслідування. Порядок розгляду скарг на рішення, дії чи бездіяльність слідчого чи прокурора під час досудового розслідування. Рішення слідчого судді за результатами розгляду скарг на рішення, дії чи бездіяльність слідчого чи прокурора під час досудового розслідування. Оскарження ухвал слідчого судді під час досудового розслідування. Ухвали слідчого судді, які підлягають оскарженню під час досудового розслідування. Порядок оскарження ухвал слідчого судді. Оскарження слідчим рішень, дій чи бездіяльності прокурора. Рішення, дії чи

бездіяльність прокурора, які можуть оскаржуватися слідчим. Порядок оскарження рішень, дій чи бездіяльності прокурора. Порядок вирішення скарги на рішення, дії чи бездіяльність прокурора. Види рішень за результатами розгляду скарги на рішення, дії чи бездіяльність прокурора.

Тема 15. Судове провадження в суді першої інстанції

Навчальна мета заняття: визначити поняття та значення підсудності кримінальних проваджень, її види, охарактеризувати кожен вид підсудності. З'ясувати завдання стадії підготовчого судового провадження, питання, які підлягають вирішенню; засвоїти коло процесуальних рішень судді у цій стадії, строки та призначення справи до судового розгляду. Визначити поняття судового розгляду та охарактеризувати основні його положення.

Час проведення:

денна форма навчання – 2 години

заочна форма навчання – 1 година

Навчальні питання

1. Поняття і значення підсудності в кримінальному процесі. Види підсудності.
2. Поняття, сутність і завдання стадії підготовчого провадження.
3. Порядок і строки проведення підготовчого судового засідання.
4. Питання, які вирішуються в підготовчому судовому засіданні.
5. Судові рішення, які приймаються в стадії підготовчого провадження.
6. Судовий розгляд, його місце в системі кримінального провадження.
7. Загальні положення судового розгляду.
8. Межі судового розгляду.
9. Процесуальний порядок зміни обвинувачення в суді.
10. Процесуальний порядок відмови від підтримання державного обвинувачення.
11. Процедура судового розгляду. Процесуальний порядок відкриття судового розгляду та здійснення підготовчих дій.
12. Сутність, значення і процесуальний порядок судового розгляду (судового слідства).
13. Судові дебати. Зміст виступу в них учасників судового розгляду.
14. Процесуальний порядок постановлення вироку – акту правосуддя.
15. Питання, що вирішуються судом при ухваленні вироку.

Методичні вказівки

Згідно статті 124 Конституції України, правосуддя здійснюється виключно судами. Але щоб розмежувати повноваження різних ланок судової системи, а також окремих судів кожної ланки на здійснення правосуддя в конкретних кримінальних справах, необхідно звернутися за допомогою до правил про підсудність.

Підсудність – це сукупність юридичних ознак (властивостей)

кримінального провадження, на основі яких кримінальний процесуальний закон визначає суд, що має право розглянути його і вирішити по суті.

Значення додержання правил про підсудність:

- забезпечує правильне функціонування всієї судової системи;
- є однією з правових гарантій справедливого правосуддя;
- сприяє підвищенню виховного значення правосуддя;
- сприяє швидкому, всебічному і повному розгляду кримінального провадження з урахуванням її конкретних особливостей;
- забезпечує реалізацію права обвинуваченого на компетентне вирішення його справи судом;
- сприяє здійсненню принципу рівності всіх громадян перед законом і судом.

Підготовче провадження є самостійною стадією кримінального процесу у який суддя перевіряє подані обвинувальні акти з точки зору наявності достатніх підстав для її всебічного, повного і об'єктивного розгляду в судовому засіданні.

Підготовче судове провадження здійснюється суддею одноособово з обов'язковою участю прокурора (ст. 314 КПК).

Судовий розгляд – це основна і найважливіша, центральна стадія кримінального процесу. В цій стадії суд, здійснюючи правосуддя, розглядає і вирішує справу по суті:

- остаточно досліджує всі її істотні обставини;
- перевіряє докази;
- постановляє вирок, тобто процесуальний акт, яким підсудний визначається винним або невинним у вчиненні злочину.

Таким чином, судовий розгляд і вирішення справи по суті є:

- єдиним способом здійснення правосуддя;
- одним з найважливіших засобів вирішення завдань кримінального судочинства;
- ефективною гарантією прав і законних інтересів громадян.

Загальні положення судового розгляду – це вимоги кримінально-процесуального закону, які виражають найважливіші і типові властивості цієї стадії і проявляються протягом усього періоду її реалізації.

Безпосередність судового розгляду означає звернену до суду чи судді, який одноособово розглядає справу, вимогу закону особисто дослідити в судовому засіданні всі зібрані у справі докази шляхом допиту підсудних, потерпілих, свідків, заслуховування висновків експертів і в разі необхідності їх допиту, огляду речових доказів, огляду і оголошення протоколів слідчих дій та інших документів, огляду місця події тощо.

Усність судового розгляду означає вимогу закону дотримуватись в судовому засіданні усної форми спілкування суду і учасників процесу, усне давання показань підсудними, свідками, потерпілими, експертами та обговорення всіх обставин справи і доказів.

Незмінність складу суду при розгляді справи означає, що розгляд кожної справи повинен бути початий і завершений одним і тим же суддею або одним і тим же колегіальним складом суду.

Рівність прав учасників судового розгляду – засада кримінального судочинства, що закріплена Конституцією України (п.2 ч.3 ст.129). Рівність прав означає наявність в учасників судового розгляду однакових прав щодо подання доказів, участі в дослідженні останніх і заявлення клопотань, що забезпечує рівновагу процесуальних можливостей різних учасників процесу, які виконують у суді протилежні процесуальні функції.

Учасники судового розгляду: обвинувачений, суд, прокурор, захисник, потерпілий, цивільний позивач, цивільний відповідач, перекладач, спеціаліст та ін.

Участь підсудного в судовому розгляді справи є обов'язковою, оскільки питання про його вину чи невинність у вчиненні кримінального правопорушення є основним питанням судового розгляду. Розгляд справи при відсутності підсудного допускається лише у виняткових випадках.

Межі судового розгляду. Судовий розгляд проводиться лише стосовно особи, якій висунуте обвинувачення і лише в межах висунутого обвинувачення відповідно до обвинувального акту (ст. 337 КПК України). Чітке визначення меж судового розгляду має велике практичне значення:

- забезпечує цілеспрямованість у діяльності суду;
- гарантує підсудному здійснення ним права на захист;
- виключає можливість засудження обвинуваченого за кримінальне правопорушення, у вчиненні якого він не звинувачується.

Під час розгляду справи суд, при наявності до того підстав, може своєю ухвалою змінити, скасувати або обрати запобіжний захід щодо обвинуваченого (ст. 331 КПК).

Відкладення розгляду справи має місце, коли вона не може бути розглянута в даному засіданні в зв'язку з:

- неявкою кого-небудь з викликаних осіб;
- необхідністю витребувати нові докази.

Зупинення розгляду справи здійснюється:

- коли обвинувачений ухилився від суду;
- коли він захворів на психічну або іншу тяжку тривалу хворобу, яка виключає розгляд справи.

Закриттю кримінального провадження в судовому засіданні має передувати всебічне, повне й об'єктивне дослідження всіх обставин справи, які обумовлюють необхідність чи можливість прийняття такого рішення.

Закриття кримінального провадження є однією з форм закінчення судового розгляду кримінальної справи яке регламентується ст. 284 КПК.

В межах судового розгляду кримінально-процесуальний закон виділяє декілька структурних елементів – частин, які об'єднують процесуальні дії з чітко окресленим змістом:

- 1) відкриття судового засідання;
- 2) судове слідство;
- 3) судові дебати;
- 4) останнє слово обвинуваченого;
- 5) постановлення та проголошення судового рішення.

Тема 16. Судові провадження з перегляду судових рішень

Навчальна мета заняття: з'ясувати сутність і порядок проваджень з перегляду судових рішень.

Час проведення:

денна форма навчання– 2 години

заочна форма навчання– 1 година

Провадження в суді апеляційної інстанції

Навчальні питання

1. Поняття і значення провадження в суді апеляційної інстанції.
2. Судові рішення, які можуть бути оскаржені в апеляційному порядку.
3. Суб'єкти права на апеляційне оскарження. Порядок і строки апеляційного оскарження.
4. Вимоги до апеляційної скарги. Дії суду першої інстанції після одержання апеляційних скарг. Підстави та порядок залишення апеляційної скарги без руху, її повернення або відмови відкриття провадження. Наслідки подання апеляційної скарги.
5. Порядок прийняття апеляційної скарги судом апеляційної інстанції. Ухвала про відкриття апеляційного провадження. Підготовка до апеляційного розгляду.
6. Межі перегляду судом апеляційної інстанції.
7. Порядок апеляційного розгляду. Підстави та порядок письмового апеляційного провадження.
8. Повноваження суду апеляційної інстанції за наслідками розгляду апеляційної скарги.
9. Підстави для скасування або зміни судового рішення судом апеляційної інстанції.
10. Підстави закриття кримінального провадження судом апеляційної інстанції.
11. Судові рішення суду апеляційної інстанції. Структура та зміст ухвали суду апеляційної інстанції. Підстави ухвалення вироку судом апеляційної інстанції.
12. Особливості нового розгляду судом першої інстанції.

Провадження в суді касаційної інстанції

Навчальні питання

1. Поняття провадження в суді касаційної інстанції, його загальна характеристика та відмінність від провадження в суді апеляційної інстанції.
2. Судові рішення, які можуть бути оскаржені в касаційному порядку.
3. Суб'єкти права на касаційне оскарження.
4. Порядок і строки касаційного оскарження. Вимоги до касаційної скарги.

Підстави та порядок залишення касаційної скарги без руху, її повернення або відмови у відкритті провадження.

5. Порядок відкриття касаційного провадження.
6. Підготовка касаційного розгляду.
7. Межі перегляду судом касаційної інстанції.
8. Касаційний розгляд. Порядок та умови письмового касаційного провадження.
9. Повноваження суду касаційної інстанції за наслідками розгляду касаційної скарги.
10. Підстави для скасування або зміни судового рішення судом касаційної інстанції.
11. Підстави та порядок закриття кримінального провадження судом касаційної інстанції.
12. Рішення суду касаційної інстанції. Структура та зміст ухвали суду касаційної інстанції.
13. Особливості нового розгляду справи після скасування судового рішення судом касаційної інстанції.

Провадження за нововиявленими або виключними обставинами

Навчальні питання

1. Підстави для здійснення кримінального провадження за нововиявленими чи виключними обставинами.
2. Характеристика нововиявлених чи виключних обставин.
3. Право подати заяву про перегляд судового рішення за нововиявленими чи виключними обставинами.
4. Строк звернення про перегляд судового рішення за нововиявленими чи виключними обставинами.
5. Вимоги до заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими чи виключними обставинами.
6. Порядок подання заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими чи виключними обставинами.
7. Відкриття кримінального провадження за нововиявленими чи виключними обставинами.
8. Відмова від заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими чи виключними обставинами та її наслідки.
9. Порядок перегляду судового рішення за нововиявленими чи виключними обставинами.
10. Судове рішення за наслідками кримінального провадження за нововиявленими чи виключними обставинами.

Методичні вказівки

Види перегляду судових рішень у кримінальному процесі. Правова природа, сутність і завдання перевірки судових рішень в апеляційному порядку. Право на апеляційне оскарження. Судові рішення, які можуть бути оскаржені в

апеляційному порядку. Суди, які розглядають матеріали кримінального провадження в апеляційному порядку, їх повноваження. Порядок і строки апеляційного оскарження. Апеляція, її форма та зміст. Прийняття апеляційної скарги судом апеляційної інстанції. Залишення апеляційної скарги без руху, її повернення або відмова відкриття провадження. Підготовка до апеляційного розгляду. Межі перегляду судом апеляційної інстанції. Процесуальний порядок апеляційного провадження. Повноваження суду апеляційної інстанції за наслідками розгляду апеляційної скарги. Підстави для скасування або зміни судового рішення. Рішення суду апеляційної інстанції.

Сутність і завдання касаційного провадження. Право на касаційне оскарження. Рішення, які можуть бути оскаржені в касаційному порядку. Порядок і строки касаційного оскарження. Касаційна скарга та її зміст. Відкриття касаційного провадження. Підготовка касаційного розгляду. Межі перегляду судом касаційної інстанції. Процесуальний порядок касаційного розгляду. Повноваження суду касаційної інстанції за наслідками розгляду касаційної скарги. Підстави для скасування або зміни судового рішення судом касаційної інстанції. Судові рішення суду касаційної інстанції.

Підстави для здійснення кримінального провадження за нововиявленими чи виключними обставинами. Характеристика нововиявлених чи виключних обставин. Строк звернення про перегляд судового рішення за нововиявленими чи виключними обставинами. Порядок подання заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими чи виключними обставинами. Порядок перегляду судового рішення за нововиявленими чи виключними обставинами. Судове рішення за наслідками кримінального провадження за нововиявленими чи виключними обставинами.

Тема 17. Виконання судових рішень

Навчальна мета заняття: з'ясувати сутність і порядок виконання вироку, ухвал та постанов суду.

Час проведення:

денна форма навчання – 2 години

Навчальні питання

1. Сутність і завдання стадії виконання судових рішень.
2. Набрання судовим рішенням законної сили.
3. Наслідки набрання законної сили судовим рішенням.
4. Порядок виконання судових рішень у кримінальному провадженні.
5. Звернення судового рішення до виконання.
6. Відстрочка виконання вироку.
7. Питання, які вирішуються судом під час виконання вироків.
8. Питання, які вирішуються судом після виконання вироку.
9. Порядок вирішення судом питань, пов'язаних із виконанням вироку.
10. Зарахування у строк відбування покарання часу перебування засудженого в лікувальній установі.

Методичні вказівки

Поняття, значення та завдання стадії виконання судових рішень. Набрання судовим рішенням законної сили. Наслідки набрання законної сили судовим рішенням. Обов'язковість рішень суду. Порядок та строки звернення судового рішення до виконання. Порядок виконання судових рішень у кримінальному провадженні. Органи і служби, які виконують вирок і забезпечують виконання кримінальних покарань. Відстрочка виконання вироку. Питання, які вирішуються судом під час виконання вироків.

Процесуальний порядок розгляду та вирішення питань, які виникають під час виконання вироку.

Підстави для звільнення від відбування кримінального покарання. Умовно-дострокове звільнення від покарання і заміна невідбутої частини покарання більш м'яким. Застосування до засуджених примусового лікування та його припинення. Тимчасове залишення засудженого у слідчому ізоляторі. Умови утримання осіб, засуджених до позбавлення волі. Розгляд судом клопотання про зняття судимості. Нагляд за дотриманням законів під час виконання судових рішень.

Тема 18. Особливі порядки кримінального провадження

Навчальна мета заняття: охарактеризувати особливі порядки кримінального провадження.

Час проведення:

денна форма навчання – 2 години

Навчальні питання

1. Особливості спеціального досудового розслідування кримінальних правопорушень.
2. Поняття та види угод у кримінальному провадженні.
3. Особливості порядку кримінального провадження у формі приватного обвинувачення.
4. Кримінальне провадження щодо окремої категорії осіб.
5. Особливості кримінального провадження щодо неповнолітніх.
6. Застосування примусових заходів виховного характеру до неповнолітніх, які не досягли віку кримінальної відповідальності.
7. Кримінальне провадження щодо застосування примусових заходів медичного характеру.
8. Особливості порядку кримінального провадження, що забезпечують охорону державної таємниці.
9. Кримінальне провадження на території дипломатичних представництв, консульських установ України, на повітряному, морському чи річковому судні, що перебуває за межами України під прапором або з розпізнавальним знаком України, якщо це судно приписано до порту, розташованого в Україні.
10. Відновлення втрачених матеріалів кримінального провадження.

11. Кримінальне провадження щодо діяння, кримінальна протиправність якого була встановлена законом, що втратив чинність.

12. Особливий режим досудового розслідування, судового розгляду в умовах воєнного стану.

Методичні вказівки

Спеціальне досудове розслідування кримінальних правопорушень.

Види особливих проваджень у кримінальному процесі. Кримінальне провадження на підставі угод. Види угод, їх ініціювання та умови укладання. Зміст угоди про примирення. Зміст угоди про визнання винуватості. Загальний порядок судового провадження на підставі угоди. Вирок на підставі угоди. Наслідки невиконання угоди.

Кримінальне провадження у формі приватного обвинувачення. Початок кримінального провадження у формі приватного обвинувачення. Відшкодування шкоди потерпілому у кримінальному провадженні у формі приватного обвинувачення.

Кримінальне провадження щодо окремої категорії осіб. Особи, щодо яких здійснюється особливий порядок кримінального провадження. Особливості притягнення до кримінальної відповідальності окремої категорії осіб, їх затримання і обрання запобіжного заходу.

Кримінальне провадження щодо неповнолітніх. Обставини, що підлягають встановленню у кримінальному провадженні щодо неповнолітніх. Порядок кримінального провадження щодо неповнолітніх. Особливості проведення процесуальних дій та застосування заходів примусу щодо неповнолітніх підозрюваних, обвинувачених. Порядок застосування до неповнолітнього обвинуваченого примусових заходів виховного характеру. Застосування примусових заходів виховного характеру до неповнолітніх, які не досягли віку кримінальної відповідальності. Особливості досудового розслідування у кримінальному провадженні щодо застосування примусових заходів виховного характеру.

Кримінальне провадження щодо застосування примусових заходів медичного характеру. Підстави для здійснення кримінального провадження щодо застосування примусових заходів медичного характеру. Особливості досудового та судового кримінального провадження щодо застосування примусових заходів медичного характеру та щодо обмежено осудних осіб. Проведення психіатричної експертизи. Обставини що підлягають встановленню у кримінальному провадженні щодо застосування примусових заходів медичного характеру. Продовження, зміна або припинення застосування примусових заходів медичного характеру.

Особливості кримінального провадження, яке містить відомості, що становлять державну таємницю. Охорона державної таємниці під час кримінального провадження.

Кримінальне провадження на території дипломатичних представництв, консульських установ України, на повітряному, морському чи річковому судні, що перебуває за межами України під прапором або з розпізнавальним знаком

України, якщо це судно приписано до порту, розташованого в Україні. Місце проведення досудового розслідування кримінальних правопорушень, вчинених на території дипломатичних представництв, консульських установ, суден України.

Відновлення втрачених матеріалів кримінального провадження.

Кримінальне провадження щодо діяння, кримінальна протиправність якого була встановлена законом, що втратив чинність.

Особливий режим досудового розслідування, судового розгляду в умовах воєнного стану.

Тема 19. Міжнародне співробітництво під час кримінального провадження

Навчальна мета заняття: визначити загальні засади міжнародного співробітництва у кримінальному судочинстві; обсяг та види міжнародного співробітництва під час кримінального провадження.

Час проведення:

денна форма навчання – 2 години

Навчальні питання

1. Загальні засади міжнародного співробітництва.
2. Міжнародна правова допомога при проведенні процесуальних дій.
3. Видача осіб, які вчинили кримінальне правопорушення (екстрадиція).
4. Кримінальне провадження у порядку перейняття.
5. Визнання та виконання вироків судів іноземних держав та передача засуджених осіб.
6. Особливості співробітництва з Міжнародним кримінальним судом.

Методичні вказівки

У сучасних умовах посилення транснаціонального характеру злочинності все більша кількість осіб, які підозрюються або обвинувачуються у вчиненні кримінальних правопорушень на території окремої держави, намагаються уникнути відповідальності, переховуючись у іншій країні. Відтак, зусиль однієї чи навіть декількох держав виявляється недостатньо для забезпечення належної протидії злочинним проявам. Одним із пріоритетних шляхів вирішення цієї проблеми є ефективне міжнародне співробітництво з питань боротьби зі злочинністю.

Генезис інституту міжнародної правової допомоги у кримінальних справах свідчить, що його сучасне нормативне врегулювання в міжнародному праві є результатом консолідації зусиль різних держав щодо боротьби зі злочинністю, усвідомлення на міжнародному рівні ступеня небезпечності цього соціального явища і необхідності вжиття адекватних заходів щодо протидії йому. Відповідно під формою (або видом) міжнародної правової допомоги в літературі запропоновано розуміти окреме завдання по встановленню істини та ухваленню законного рішення по справі, яка поставлена компетентним органом запитуючої

держави і вирішується за допомогою виконання компетентним органом запитуваної держави окремих процесуальних або оперативних заходів на підставі власного законодавства з можливим урахуванням специфіки законодавства іншої сторони.

Поняття міжнародної правової допомоги в кримінальному провадженні є родовим щодо поняття окремих її видів, тому здається, що, визначаючи останні, слід виходити зі співвідношення загального та окремого.

4. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ, ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Денна форма навчання Загальна частина

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання								Контрольна робота, передбачена навчальним планом	Разом	Залікова робота	Сума
Розділ 1											
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8				
5	5	5	5	5	5	5	5	20	60	40	100

Особлива частина

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання											Контрольна робота, передбачена навчальним планом	Разом	Екзамен	Сума
Розділ 2														
T 9	T 10	T 11	T 12	T 13	T 14	T 15	T 16	T 17	T 18	T 19				
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	60	40	100

Заочна форма навчання Загальна частина

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання					Контрольна робота, передбачена навчальним планом	Разом	Залікова робота	Сума
T1	T3	T4	T5					
10	10	10	10	20	60	40	100	

Особлива частина

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання				Контрольна робота, передбачена навчальним планом	Разом	Екзамен	Сума
T 9	T 10	T 15	T 16				
10	10	10	10	20	60	40	100

Критерії оцінювання навчальних досягнень
Відповідь на семінарському занятті – 0-5 балів для денної форми
навчання і 0-10 балів для заочної форми навчання

Поточний контроль здійснюється, зокрема, шляхом опитування та перевірки результатів виступів на семінарських заняттях за п'ятибальною (десятибальною) шкалою оцінок.

5 балів для денної форми навчання (9-10 балів для заочної форми навчання) ставиться за наступних умов: студент активно працює протягом усього практичного заняття; дає повний, правильний, послідовний, зв'язний, обґрунтований виклад питання, що супроводжується правильними прикладами з доктринальних джерел та посиланням на чинне законодавство; все, що викладається, повинно свідчити про глибоке розуміння і орієнтацію в питаннях, що вивчаються; правильні вичерпні відповіді на додаткові питання викладача.

4 бали для денної форми навчання (7-8 для заочної форми навчання) ставиться за наступних умов: студент активно працює протягом практичного заняття; дає правильний, повний виклад змісту підручника і матеріалу, поданого викладачем, але на додаткові контрольні питання, які ставить викладач для з'ясування глибини розуміння і вміння орієнтуватися в окремих аспектах навчальної дисципліни, відповідає лише з деякою допомогою викладача чи колег; недостатньо вичерпні відповіді на додаткові запитання викладача.

3 бали денної форми навчання (5-6 для заочної форми навчання) ставиться за наступних умов: студент на занятті поводить себе пасивно, відповідає лише за викликом викладача; в цілому виявляє знання основного навчального матеріалу, що розглядається, але під час відповіді допускає помилки і усвідомлює їх тільки після вказівки викладача; відповіді на запитання дає не одразу, а тільки після деякого напруження пам'яті, причому відповіді нечіткі; не в змозі без допомоги викладача вивести співвідношення з іншими проблемами дисципліни, що вивчається;

2 бали для денної форми навчання (3-4 для заочної форми навчання) ставиться за наступних умов: допускає суттєві помилки або зовсім пропускає матеріал і частково виправляє ці помилки тільки після вказівки викладача; студент виявляє незнання значної частини навчального матеріалу, нелогічно і невпевнено його викладає, у відповіді мають місце замінки і перерви, не може пояснити проблему, хоча і розуміє її; викладає матеріал не достатньо послідовно.

1 бал для денної форми навчання (1-2 для заочної форми навчання) ставиться за наступних умов: студент припускається грубих помилок при викладі матеріалу і не виправляє ці помилки навіть при вказівці на них викладача; виявляє нерозуміння навчального матеріалу і як наслідок цього – повна відсутність навичок як в аналізі явищ, так і у подальшому виконанні практичних завдань.

0 балів ставиться тоді, коли студент відмовляється відповідати на поставлені викладачем питання.

Критерії оцінювання контрольної роботи

Кожний варіант контрольної роботи із Загальної частини навчальної дисципліни «Кримінальний процес» складається з п'яти завдань. Одне виконане

завдання оцінюється від 0 до 4 балів. За результатами контрольної роботи студент може максимально набрати 20 балів.

Кожний варіант контрольної роботи із Особливої частини навчальної дисципліни «Кримінальний процес» складається з двох завдань. Одне виконане завдання оцінюється від 0 до 20 балів. За результатами контрольної роботи студент може максимально набрати 5 (20) балів.

Підсумкова оцінка знань студентів із навчальної дисципліни «Кримінальний процес» виставляється з урахуванням таких критеріїв

Оцінки «зараховано», «відмінно» (90–100 балів) заслуговує студент, який міцно засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст навчальної дисципліни, основні положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок.

Оцінки «зараховано», «добре» (70–89 балів) заслуговує студент, який твердо засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного.

Оцінки «зараховано», «задовільно» (50–69 балів) заслуговує студент, який в основному опанував теоретичними знаннями навчальної дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю.

Оцінка «не зараховано», «незадовільно» (1–49 балів) виставляється студенту, який не опанував навчальний матеріал дисципліни, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі; відсутнє наукове мислення, практичні навички не сформовані.

Шкала оцінювання

Відповідно до кількості набраних балів оцінки за шкалами університету виставляються за такою системою:

Набрані бали	Чотирирівнева шкала оцінювання	Дворівнева шкала оцінювання
1-49	незадовільно	не зараховано
50-69	задовільно	зараховано
70-89	добре	
90-100	відмінно	

5. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Конституція України від 28.06.1996. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.
2. Кримінальний процесуальний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.
3. Кримінальний процес : підручник / О. В. Капліна, О. Г. Шило, В. М. Трофименко та ін.; за заг. ред. О. В. Капліної, О. Г. Шило. Харків : Право, 2019. 584 с.
4. Кримінальний процес : підручник ; за заг. ред. В. В. Коваленка, Л. Д. Удалової, Д. П. Письменного. К. : «Центр учбової літератури», 2013. 544 с.
5. Лобойко Л. М. Кримінальний процес : підручник. К. : Істина, 2014. 432 с.
6. Лобойко Л. М., Банчук О. А. Кримінальний процес : навчальний посібник. К.: Ваіте, 2014. 280 с.
7. Молдован А. В., Мельник С. М. Кримінальний процес України : навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2013. 368 с.
8. Кримінальний процес. Навчальний посібник для підготовки до іспиту / О. В. Капліна, М. О. Карпенко, В. І. Маринів, В. М. Трофименко, А. Р. Туманянц, О. Г. Шило. Х.: Оберіг, 2014. 248 с.
9. Новий Кримінальний процесуальний кодекс України: коментарі, роз'яснення, документи / відп. ред. В. С. Ковальський. К. : Юрінком Інтер, 2013. 408 с.
10. Ткачук О. М. Кримінальний та Кримінальний процесуальний кодекси: постатейний покажчик правових позицій Верховного Суду – Великої Палати та Касаційного кримінального суду (практика 2018 року). Харків : Право, 2019. 252 с.
11. Кримінальний процесуальний кодекс України з постатейними матеріалами практики Європейського суду з прав людини / А. В. Столітній, Ю. Г. Севрук, О. В. Сапін та ін.; за ред. А. В. Столітнього. 2-ге вид., перероб. та допов. Харків : Право, 2019. 952 с.
12. Кримінальний процес України: у питаннях і відповідях : навч. посіб. / авт. кол. ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, доц. Т. Г. Фоміної. Харків : ХНУВС, 2021. 300 с.
13. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях: навч. посіб. / Л. Д. Удалова, М. А. Макаров, Ю.І. Азаров, С. О. Заїка, О. В. Кубарева, О. В. Римарчук, В. В. Рожнова, Д. О. Савицький, А. В. Форостяний, О. Ю. Хабло. Видання 5-те, переробл. і доповн. Київ, 2020. 497 с.
14. Кримінальний процес : навч. посіб. для підгот. до іспиту / О. В. Капліна, М. О. Карпенко, В. І. Маринів та ін. Харків : Право, 2020. 296 с.
15. Кримінальний процес : навч. посібник / Ю.П. Аленін, Л.І. Аркуша та ін. ; НУ «Одеська юридична академія». Одеса : Фенікс, 2020. 582 с.
16. Кримінальний процес: підручник / Р. І. Благута, Ю. В. Гуцуляк, О. М. Дуфенюк та ін.; за заг. ред. А. Я. Хитри, Р. М. Шехавцова, В. В. Луцика. Львів: ЛьвДУВС, 2019. Ч. 1. 532 с.
17. Кримінальний процес: підручник / Р. І. Благута, Ю. В. Гуцуляк, О. М.

Дуфенюк та ін.; за заг. ред. А. Я. Хитри, Р. М. Шехавцова, В. В. Луцика. Львів: ЛьвДУВС, 2019. Ч. 2. 616 с.

Допоміжна література

1. Кримінальний процесуальний кодекс України: структурно-логічні схеми і таблиці, типові бланки та зразки процесуальних документів : науково-практичний посібник / [авт. кол.: Андрєєв Р. Г., Блажівський Є. М., Гошовський М. І. та ін.]. К. : Алерта, 2012. 736 с.
2. Удалова Л. Д., Патюк С. О. Цілі і завдання сучасного кримінального судочинства України : навч. посібн. К. : КНТ, 2014. 176 с.
3. Фоміна Т. Г. Забезпечення слідчим процесуальних прав підозрюваного : монографія. Харків : НікаНова, 2014. 232 с.
4. Кудінов С. С., Шехавцов Р. М., Дроздов О. М., Гриненко С. О. Негласні слідчі (розшукові) дії та використання результатів оперативно-розшукової діяльності у кримінальному провадженні: Навчально-практичний посібник. Х.: «Оберіг», 2013. 344 с.
5. Повзик Є. В. Правові наслідки визнання підозрюваним, обвинуваченим своєї вини (порівняльно-правове дослідження) : монографія. Х. : Право, 2014. 224 с.
6. Перепелиця С. І. Кримінальне провадження у формі приватного обвинувачення : монографія. Х. : Право, 2015. 184 с.
7. Тітко І. А. Нормативне забезпечення та практика реалізації приватного інтересу в кримінальному процесі України : монографія. Х. : Право, 2015. 448 с.
8. Яновська О. Г., Лазебний Л. Л. Кримінальне провадження. Процесуальні документи захисту : навч. посіб. К. : Прецедент, 2013. 160 с.
9. Зразки процесуальних документів у кримінальному судочинстві. К. : «Центр учбової літератури», 2014. 100 с.
10. Зразки процесуальних документів у кримінальному провадженні. Практичний коментар-роз'яснення. К. : «Центр учбової літератури», 2014. 238 с.
11. Збірник зразків процесуальних документів (досудове розслідування): Науково-практичний посібник. Х. : Оберіг, 2014. 600 с.
12. Трофименко В. М. Теоретичні та правові основи диференціації процесуальної форми у кримінальному судочинстві : монографія. Х. : ТОВ «Оберіг», 2016. 304 с.
13. Лобойко Л. М. Наукові висновки для Верховного Суду України з питань неоднакового застосування норм кримінального та кримінального процесуального права (2011-2017 роки) : довідково-практичне видання. Х. : ФОП Здоровий Я. О. «Оперативна поліграфія», 2017. 256 с.
14. Вапнярчук В. В. Теорія і практика кримінального процесуального доказування : монографія. Х. : Юрайт, 2017. 408 с.
15. Моторигіна М. Г. Сторона захисту в судовому провадженні у першій інстанції : монографія / за наук. ред. д.ю.н., проф. О. В. Капліної. Харків : Оберіг, 2018. 306 с.
16. Нестор Н. В. Запровадження медіації в кримінальному процесі України: проблеми теорії та практики. К. : Алерта, 2018. 182 с.
17. Молдован В. В., Молдован А. В. Слідчі (розшукові) дії : навчально-

практичний посібник. К. : Алерта, 2019. 310 с.

Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <https://www.rada.gov.ua>.
2. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua>.
3. Офіційний сайт Міністерства внутрішніх справ України. URL: <http://mvs.gov.ua>.
4. Офіційний сайт судової влади в Україні. URL: <https://court.gov.ua>.
5. Офіційний сайт Верховного Суду. URL: https://supreme.court.gov.ua/supreme/pres-centr/el_vidan/.
6. Офіційний сайт Офісу Генерального прокурора. URL: <https://www.gp.gov.ua>.
7. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Page/1>.

Електронне навчальне видання комбінованого використання
Можна використовувати в локальному та мережному режимі

Рибалко Гліб Сергійович
Бондаренко Олексій Олексійович
Терещук Сергій Сергійович
Михайлевська Катерина Дмитрівна

КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС

МАТЕРІАЛИ ДО СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

В авторській редакції

Підписано до розміщення 18.06.2024. Гарнітура Times New Roman.
Ум. друк. арк. 3,8. Обсяг 0,889 Мб. Зам. № 200/24.

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,
61022, м. Харків, майдан Свободи, 4.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3367 від 13.01.2009

Видавництво ХНУ імені В. Н. Каразіна